

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

**Factori individuali și sociali asociați imaginii corporale în
adolescență**

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător științific:

Prof. Univ. Dr. ADRIANA BĂBAN

Doctorand:

EUGENIA CRISTINA DREGHICIU (NANU)

Cluj - Napoca

2013

În ultimii ani, interesul pentru tematica imaginii corporale a crescut exponențial, pe fondul unei intensificări și diversificări în populație a comportamentelor nesănătoase de management al înfățișării, în special în rândul adolescenților și tinerilor. Amintim doar două fenomene de actualitate care șochează și îngrijorează în același timp. În Coreea, unul dintre cele mai populare stimulente pentru tinerii care se apropie de absolvirea liceului este o operație plastică finanțată de părinți (Standen, 2013). Conform datelor statistice oferite de Asociația coreeană de chirurgie plastică și publicate de Whitelocks (2012), una din cinci femei din Seul au suferit o intervenție chirurgicală din motive estetice. Procentul este îngrijorător și printre persoane de gen masculin, în 2010 acesta fiind de aproximativ 15%, în timp ce, printre tineri, 44% au declarat că își doresc astfel de intervenții (Holliday & Hwang, 2010). În Europa de Vest și în America, o nouă modalitate de cuantificare a frumuseții corpului printre adolescente este suplețea membrelor inferioare. Având ca regulă de bază realizarea și menținerea unui spațiu cât mai larg în partea interioară a coapselor (thigh gap), tendința contrazice predispoziția corectă anatomică și este, în mod evident, dificil de obținut fără un regim alimentar drastic (Tyler, 2013). Cu toate acestea, sursele de socializare abundă în instrucțiuni despre cum se poate obține această conformație a membrelor inferioare.

Modelele dezvoltării imaginii corporale recunosc și subliniază complexitatea acestui fenomen situat la intersecția dintre social și individual (Cash & Pruzinsky, 2002; Grogan, 2008). Dezvoltarea imaginii corporale este marcată într-o mică măsură de schimbările intervenite în corpul fizic, relevantă fiind maniera în care persoanele semnificative și grupul social reacționează la aceste schimbări, precum și standardele de atractivitate promovate sociocultural. În special printre adolescenți, înfățișarea este considerată o dimensiune relevantă a sinelui (Harter, 1999) și o componentă cheie pentru integrarea în grup (Jones & Crawford, 2006).

În acest context, prezenta teză abordează două categorii de factori care contribuie la dezvoltarea atitudinii față de imaginea corporală în adolescență, pe de o parte factorii sociali, iar pe de altă parte factorii individuali și se concentrează pe posibile interacțiuni între aceștia. Cercetarea s-a concretizat în cinci studii care documentează modul în care evaluarea subiectivă a înfățișării și a greutateii variază în funcție de vârstă și gen (studiul 1), rolul feedbackului cu privire la înfățișare (studiul 2), rolul modelelor promovate sociocultural prin mass-media (studiul 1, 4 și 5) și modalitatea prin care particularitățile individuale filtrează influențele socioculturale (studiile 2 și 4).

Rezultatele aduc dovezi empirice pentru potențiali factori de risc în rândul persoanelor semnificative și al influențelor din mass-media. De asemenea, studiile evidențiază diferențe de gen în experiențierea imaginii corporale. La fete, imaginea corporală pare un fenomen mult mai impregnat social. Feedbackul din partea prietenilor, competențele sociale, perfecționismul prescris social sunt aspecte importante în relația pe care adolescentele o au cu corpul lor. Pentru băieți sunt relevante feedbackul primit de la părinți, competențele atletice și perfecționismul centrat pe sine. Sintetizând rezultatele obținute pe parcursul celor cinci studii, putem argumenta că dezvoltarea competențelor sociale și atletice, dezvoltarea unor competențe de prelucrare critică a materialelor din mass-media, precum și diminuarea nivelului perfecționismului

favorizează o imagine corporală pozitivă. Faptul că feedbackul pozitiv nu s-a dovedit un predictor relevant al mulțumirii cu propria înfățișare, precum și faptul că frecvența implicării în conversații pe tema înfățișării este un predictor al unei stime scăzute față de corp, sugerează că este posibil ca programele de prevenție să fie mai eficiente dacă sunt direcționate înspre dezvoltarea unor factori de protecție, cum ar fi competențele sociale și competențele atletice, decât dacă se acționează direct asupra satisfacției cu imaginea corporală.

Cuvinte cheie: imagine corporală, adolescență, influențe sociale, factori individuali

CAPITOLUL I. Constructul de imagine corporală. Perspective teoretice.

1.1. INTRODUCERE

1.2. Apariția și evoluția conceptului de imagine corporală

1.3. Imaginea corporală. Conceptualizare și dimensiuni

1.3.1. Dimensiunea perceptivă

1.3.2. Dimensiunea cognitivă

1.3.2.1. Modelul schemei cognitive

1.3.2.2. Modelul discrepanței sinelui

1.3.3. Dimensiunea atitudinală

1.4. Caracterul dinamic al imaginii corporale

1.5. Construcția socială a imaginii corporale

1.6. Mitul corpului perfect în contextul culturii consumatoriste

1.7. Corpul ca obiect

1.8. Dezvoltarea imaginii corporale. Modele teoretice

1.9. Factori care contribuie la dezvoltarea imaginii corporale

1.9.1. Factori sociali

1.9.1.1. Mediul sociocultural

1.9.1.2. Influențe din partea familiei

1.9.1.3. Influențe din partea grupului de prieteni

1.9.2. Factori individuali

1.9.2.1. Greutatea corporală

1.9.2.2. Stima de sine

1.9.2.3. Afectivitatea negativă

1.9.2.4. Perfecționismul

1.10. Concluzii

CAPITOLUL II. Scopul și obiectivele prezentei teze

CAPITOLUL III. Efecte de gen și de vârstă asupra stimei față de corp la adolescenți cu vârsta cuprinsă între 15 și 20 de ani

3.1. Imaginea corporală în adolescență

3.2. Obiective și ipoteze – studiul 1

3.3. Metodologie

3.4. Rezultate

3.4.1. Diferențe de gen și de vârstă

3.4.2. Efectul moderator al interiorizării idealului în relația dintre IMC și stima față de corp

3.5. Discuții

3.6. Limite și direcții de studiu

CAPITOLUL IV. Feedbackul relaționat înfățișării și stima față de corp. Cât de important este ce spun persoanele semnificative despre felul în care arătăm?

4.1. Feedbackul relaționat imaginii corporale

4.2. Obiective și ipoteze – studiul 2

4.3. Metodologie

4.4. Rezultate

4.4.1. Diferențe de gen în incidența feedbackului negativ

4.4.2. Diferențe de gen în incidența feedbackului pozitiv

4.4.3. Asocierea dintre frecvența feedbackului și stima față de înfățișare și greutate

4.5. Discuții

4.6. Limite și direcții de studiu

CAPITOLUL V. Investigarea rolului competențelor sociale și atletice în relația dintre feedback și stima față de corp

5.1. Introducere – studiul 3

5.2. Obiective și ipoteze

5.3. Metodologie

5.4. Rezultate

5.4.1. Asocierea dintre competențe sociale, competențe atletice, stima față de corp și frecvența feedbackului negativ

5.4.2. Rolul de moderator al competențelor sociale în relația dintre feedbackul negativ și stima față de înfățișare și greutate

5.5. Discuții

5.6. Limite și direcții de studiu

CAPITOLUL VI. Perfecționismul și interiorizarea idealului de atractivitate promovat sociocultural în relațiecu influențe directe și stima față de corp

6.1. Introducere – studiul 4

6.2. Obiective și ipoteze

6.3. Metodologie

6.4. Rezultate

6.4.1. Analiza de mediere pentru relația dintre conversații despre imaginea corporală și stima față de corp, având ca mediatori perfecționismul și interiorizarea idealului

6.4.2. Analiza de mediere pentru relația dintre dimensiunile perfecționismului și stima față de corp, având ca mediator interiorizarea idealului

6.5. Discuții

6.5.1. Frecvența conversațiilor despre imaginea corporală și stima față de înfățișare și greutate

6.5.2. Perfecționismul și stima față de înfățișare și greutate

6.5.3. Interiorizarea idealului și nivelul perfecționismului – mediatori ai relației dintre frecvența conversațiilor despre imaginea corporală și stima față de corp

6.5.4. Interiorizarea idealului în calitate de mediator al relației dintre perfecționism și stima față de corp

6.6. Limite și direcții de studiu

CAPITOLUL VII. Testarea efectelor expunerii la imagini care reprezintă idealul de atractivitate promovat socio-cultural asupra nivelului anxietății relaționate înfățișării în contexte sociale

7.1. Introducere – studiul 5

- 7.2. Obiective și ipoteze
- 7.3. Metodologie
- 7.4. Rezultate
- 7.5. Discuții
- 7.5.1. *Interiorizarea idealului*
- 7.5.2. *Stima față de înfățișare și greutate*
- 7.5.3. *Efecte de gen*
- 7.6. Limite și direcții de cercetare

CAPITOLUL VIII. Concluzii finale

8.1. Rezultate principale ale cercetării

8.2. Contribuții ale tezei

8.2.1. Contribuții teoretice

8.2.2. Contribuții metodologice

8.2.3. Contribuții practice

8.3. Limite și direcții ulterioare de cercetare

1.1. Introducere

Pe lângă evidentele funcții de natură biologică, corpul, prin mijlocirea înfățișării sale, trimite în jur semnale despre statutul social, despre apartenența la un grup, despre preferințe individuale și chiar despre trăsături de personalitate și de moralitate (Langlois, Kalakanis, Rubenstein, Larson, Hallam & Smoot, 2000; Rumsey & Harcourt, 2005). În această perspectivă, preocupările de management al înfățișării sunt perfect justificate. Studii comprehensive au concluzionat că nivelul insatisfacției înregistrează, în prezent, cote îngrijorătoare, dovedind o creștere exponențială de-a lungul ultimelor decenii (Thompson, Heinberg, Altabe & Tantleff-Dunn, 1999; Grogan, 2008). Cercetări antropologice subliniază că această creștere este mai prevalentă în societățile moderne în comparație cu cele tradiționale (Reicher & Koo, 2004). Astfel, în opinia autorilor, în acestea din urmă, persoana își pune identitatea în serviciul comunității, în mod voluntar, pentru a deveni un membru al acesteia și a se supune în același timp normelor sale. În contrapondere, societatea modernă promovează exclusiv proiecte identitare individuale și, mai mult decât atât, oferă modele de succes pentru realizarea acestora. Datorită unei mai diluate legături cu comunitatea, posibilitatea de a alege modul în care cineva își exprimă identitatea, crează o vulnerabilitate vis-a-vis de modelele preconceptuate, patternurile, tiparurile oferite de cultura de consum. Una dintre directivele imperioase afișate de această cultură de consum, globală în lumea de astăzi, este cea a corpului ideal mijlocit de intervenția mass-mediei.

Dimensiunile corpului ideal popularizat de mass-media sunt aproape de neregăsit în populație, creându-se așadar o discrepantă majoră care nu poate avea decât efecte negative, fiind imposibil de redus. Mai mult decât atât, obținerea unui astfel de corp, în special pentru băieți, necesită efort îndelungat în sala de forță, fapt ce duce la o pierdere a echilibrului în stilul de viață. Corpul ideal nu este creat în favoarea persoanei ci în beneficiul culturii de consum. Prin

prezentarea unor modele perfecte, media, pe lângă faptul că dezvoltă discrepanța menționată mai sus, oferă și rețete care să o diminueze. ”Gândește-te la un corp ideal, și simte-te prost” (Dittmar, 2007, p. 6) se așteaptă să aibă impact motivațional spre un comportament de consum de genul folosirii steroizilor, programe de dietă severe sau chirurgie estetică.

De la vârste fragede, copiii au o imagine clară asupra corpului ideal. Într-un studiu calitativ, Grogan (2008) arată că până și fetele de opt ani își doresc un corp suplu și consideră că a fi supraponderal este unul dintre cele mai îngrozitoare lucruri care li s-ar putea întâmpla. La intrarea în adolescență atât băieții cât și fetele au așteptări clare despre cum ar trebui să le arate corpul, cu atât mai mult cu cât acesta este în pragul unor furtunoase schimbări. Dezvoltarea biologică acționează adesea împotriva dorințelor / aspirațiilor acestor tineri, datorită evidentelor schimbări în forma corpului, schimbări din perioada pubertății. Astfel, fetele simt în cel mai dramatic mod distanțarea de ideal. Băieții sunt oarecum favorizați de dezvoltarea biologică, de naturala creștere a masei musculare care vine în întâmpinarea expectanțelor acestora. S-a sugerat că acesta ar fi motivul pentru care băieții sunt mai satisfăcuți cu propriul corp decât fetele (Cash & Pruzinsky, 2002).

Adolescența este o perioadă critică pentru apariția preocupării / îngrijorării față de corp. Aflându-se în căutarea identității, adolescenții sunt mai vulnerabili în fața presiunilor mass-mediei comparativ cu alte perioade de dezvoltare. În acest context, înțelegerea modului în care persoanele se situează între conceptul de corp ideal și realitatea propriului corp ar trebui să fie în atenția psihologiei sănătății.

1.3. Imaginea corporală – conceptualizare și dimensiuni

Încercând o trecere în revistă a modalităților prin care imaginea corporală este definită, constatăm că în sens restrâns este unanim acceptată următoarea definiție: „reprezentare mentală a informației relaționate aspectului fizic, informație rezultată în urma percepției propriului corp” (Schilder, 1950 apud Grogan, 2008, p. 3). Termenul de imagine corporală este oarecum restrictiv deoarece sugerează că, în studiul ei, ar trebui să ne oprim la surprinderea caracteristicilor acestei reprezentări. Eticheta verbală pare că nu este bine aleasă pentru a reflecta complexitatea fenomenului însă este atât de încetățenită în literatura de specialitate încât o schimbare ar crea o confuzie. Majoritatea cercetărilor merg însă mai departe căutând să identifice efectele reprezentării mentale a imaginii corpului asupra dimensiunilor cognitive, afective și comportamentale și modul în care această reprezentare este influențată de contextul sociocultural. În consecință, conceptul își extinde câmpul semantic o dată cu încercările cercetătorilor de a înțelege mecanismul prin care această imagine se formează și impactul imaginii propriului corp asupra vieții psihice a individului.

Concluzia la care s-a ajuns în prezent în studiul imaginii corporale este caracterul multidimensional al constructului, fapt care explică multitudinea de modalități de operaționalizare. În acest sens, preocupările cercetătorilor s-au focusat pe elucidarea și sistematizarea acestor dimensiuni. Un prim astfel de demers a fost realizat de Thompson,

Heinberg, Altabe și Tantleff-Dunn (1999). Aceștia definesc imaginea corporală făcând trimitere la trei dimensiuni. Prima este dimensiunea perceptivă și se referă la reprezentarea mentală a imaginii corpului, reprezentare rezultată în urma percepției proprii înfățișării. A doua este componenta evaluativă, componentă care vizează atitudinea față de propriul corp. Referitor la această dimensiune, autorul face o distincție clară între satisfacția cu propriul corp și importanța imaginii corporale în definirea sinelui, sugerând că satisfacția scăzută este problematică doar dacă imaginea corporală este relevantă pentru sine. A treia dimensiune se referă la impactul percepției imaginii corporale și a atitudinii față de propriul corp asupra comportamentului. În acest sens, autorii menționează două categorii de comportamente dezadaptative ca urmare a nemulțumirii vis-a-vis de propriul corp. Este vorba de comportamente de evitare a unor contexte sociale care presupun o oarecare expunere a corpului și de ritualuri cum ar fi frecvente verificări în oglindă, tendința obsesivă de a compara propriul corp cu al celorlalți sau solicitarea de feedback (Thompson et al., 1999).

Cash și Pruzinski (2002) extind acest model, explicitând conceptul de importanță a imaginii corporale pentru sine și încorporând în această dimensiune atât investiția cognitivă cât și investiția comportamentală în înfățișare. Dacă investiția cognitivă se referă la un nivel de activare mult prea ridicat al cognițiilor relaționate imaginii corporale, investiția comportamentală este definită ca incluzând strategii de coping activ sau pasiv cum ar fi evitarea situațiilor care presupun expunerea anumitor părți ale corpului sau camuflarea micilor defecte prin intermediul vestimentației bine alese sau a produselor cosmetice.

Încercând să clarifice care sunt elementele cheie ale constructului de imagine corporală, Grogan (2008) menționează că acesta include “percepții, gânduri și emoții referitoare la propriul corp... mai precis percepția și atitudinea față de propriul corp și experiențe ce presupun corporalitate ” (p. 3). Autoarea menționează că dimensiunea perceptivă poate fi investigată evaluând acuratețea estimării mărimii corpului. Dimensiunea atitudinală poate fi operaționalizată făcându-se trimitere la satisfacția subiectivă globală ca urmare a evaluării corpului, la emoții asociate, la investiția cognitivă în înfățișare și la comportamente de evitare a situațiilor care presupun o oarecare expunere a corpului (Grogan, 2008).

O altă modalitate de operaționalizare a constructului de imagine corporală este propusă de Mendelson, White și Mendelson (1996). Subliniind că imaginea corporală este o dimensiune a sinelui, aceștia propun conceptul de stimă față de corp și îl definesc ca incluzând evaluarea imaginii corporale coroborată cu distresul emoțional asociat. Autorii consideră că evaluarea imaginii corporale poate fi direcționată fie spre greutatea corporală, aspect intens explorat în studii referitoare la dezvoltarea tulburărilor alimentare, fie spre înfățișare, aspect studiat mai mult în relație cu diferite patologii care duc la modificarea înfățișării cum ar fi palatoschizis, vitiligo, cicatrici în urma unor intervenții chirurgicale, arsuri, etc. (Rumsey & Harcourt, 2005). Meritul acestei abordări rezidă în atenționarea asupra nevoii de a diferenția între greutatea corporală și înfățișare. Într-un studiu având ca subiecți adolescenți, autorii au adus dovezi empirice în favoarea unei legături mai strânse între mulțumirea cu propria înfățișare și stima de sine în comparație cu mulțumirea cu propria greutate și stima de sine.

1.4. Caracterul dinamic al imaginii corporale

Conceptualizarea individuală a imaginii corporale este un proces dinamic care include formarea imaginii mentale a dimensiunilor, a formei și a greutateii corpului, dezvoltarea de cogniții referitoare la importanța acestei imagini și la cât de mulțumiți suntem cu felul în care arătăm (Thompson et al., 1999). De-a lungul vieții, imaginea pe care o avem despre propriul corp se modifică, în primul rând, datorită modificărilor corpului fizic. Cât despre cognițiile pe care le avem despre propriul corp și nivelul de satisfacție, dinamica acestora pare că este puțin relaționată cu schimbările survenite la nivel biologic. În ciuda îndepărtării de idealul de atractivitate, studiile arată că, la adulți, nivelul satisfacției față de imaginea corporală rămâne relativ constant (Thompson et al., 1999). Argumentul adus de Tiggemann (2004) este că standardele în evaluare se modifică, abilitățile funcționale și preocupările legate de sănătate fiind mult mai relevante decât înfățișarea. Prin urmare, dacă imaginea corporală este conceptualizată în termeni de importanță pentru constructul de sine, se constată schimbări majore de-a lungul vârstei, schimbări concretizate în scăderea importanței imaginii corporale în definirea sinelui, centrarea pe funcționalitate, scăderea tendinței de monitorizare a înfățișării și scăderea nivelului anxietății relaționate (Tiggemann, 2004). Constanța în atitudine față de imaginea corporală este menținută printr-o permanentă re poziționare în raport cu această imagine. În timp ce vârsta îndepărtează corpul fizic de idealul de atractivitate, îndepărtare asociată cu insatisfacție, scăderea relevanței imaginii corporale în definirea sinelui contrabalansează acest efect pentru a menține o stimă față de corp stabilă.

O serie de cercetări argumentează că atitudinea față de imaginea corporală este fluidă și dinamică chiar și pe un interval scurt de timp, deci în condițiile în care particularitățile fizice rămân constante (Melnyk, Cash & Janda, 2004). Percepția propriului corp și atitudinea față de acesta sunt influențate de contextul situațional (Tiggemann, 2001), de vizualizarea de modele de atractivitate (Grabe, Ward & Hyde, 2008) sau de dispoziția afectivă (Bradford & Petrie, 2008). Variabilitatea în nivelul satisfacției este asociată cu tulburări alimentare (Thompson, Coover, Richards, Johnson & Cattarin, 1995). Melnyk et al. (2004) arată că o imagine corporală negativă și investiția în strategii de management al înfățișării predispun spre un nivel mai ridicat al variabilității atitudinii față de imaginea corporală.

1.5. Construcția socială a imaginii corporale

Imaginea corporală nu este statică. Formarea și dinamica acestei imagini și a atitudinii față de ea, este rezultatul unei serii de factori, printre care particularitățile fizice ocupă un rol mult mai redus decât am fi tentați să credem. Feingold și Mazzella (1998) atrag atenția că există o discrepanță semnificativă între particularitățile biologice ale corpului, pe de o parte, și percepția subiectivă și satisfacția cu felul în care arătăm, pe de altă parte. Corpul în sine pare să contribuie într-o măsură destul de mică la dezvoltarea atitudinii vis-a-vis de propria imagine

corporală. Gremillion (2005), într-un review referitor la semnificația culturală a imaginii corporale, punctează necesitatea diferențierii între imaginea corporală ca reprezentare a identității biologice, respectiv ca o construcție socială. Contextul sociocultural are o valoare normativă în gestionarea relației cu propriul corp și în managementul înfățișării. Autoarea menționează că gradul de satisfacție cu imaginea corporală este o consecință a particularităților biologice ale corpului doar în măsura în care aceste particularități sunt valorizate sociocultural. De exemplu, în culturile tradiționale, supraponderabilitatea este un simbol al sănătății și bunăstării, în timp ce în culturile moderne un exces în greutate semnifică lipsa controlului și un nivel scăzut de autodisciplină. Corpul transmite deci mesaje despre individ, devine o modalitate de exprimare și prezentare a propriei identități, cea mai vizibilă de altfel. De exemplu, prin managementul înfățișării, corpul poate fi un mijloc folosit în a declara nonverbal apartenența la o categorie socială, aderarea la o cauză, etc. Rezultă două modalități diferite de raportare la propriul corp. Pe de o parte, ca entitate biologică, corpul are rol funcțional. Experiențierea corpului din această perspectivă plasează funcția estetică pe plan secundar. Funcția de mediator între sine și mediu sugerează cea de-a doua valență a imaginii corporale, aceea de entitate socială. Prin intermediul expresivității și modalităților de prezentare, corpul devine un filtru prin care se transmit mesaje din interior și se receptează mesaje venite din exterior. Imaginea corporală se formează și se dezvoltă în strânsă legătură cu mediul sociocultural (Morrison, et al., 2004). Familia, grupul de prieteni și mass-media promovează standarde precise în materie de imagine corporală și influențează modul în care individul se raportează la propriul corp. Atitudinea față de corp este rezultatul unui discurs care se construiește pornind de la corpul biologic și semnificațiile sociale și culturale relaționate. Stice, Schupak-Neuberg, Shaw și Stein (1994) menționează că imaginea corporală este rezultatul percepției propriului corp, al celorlalți și al idealului promovat de societate, al realizării de comparații, al definirii standardelor personale în materie de frumusețe feminină sau masculină, al interiorizării lor și al modificării atitudinii față de imaginea corporală în lumina acestor standarde.

1.8. Modele ale dezvoltării imaginii corporale

Imaginea corporală se formează și se dezvoltă în context social. Atât percepția corpului cât și atitudinea față de corp sunt impregnate de valorile grupului din care individul face parte. Ca o consecință directă a acestui fapt, modelele teoretice care explică dezvoltarea imaginii corporale integrează factorii considerați responsabili pentru influențele socioculturale.

Modelul celor două căi (*The dual path way model*), propus de Stice (2001), este un astfel de model. Utilizat ca și cadru teoretic pentru a explica dezvoltarea tulburărilor alimentare, modelul stipulează că mesajele din mass-media predispun spre bulimie când sunt întărite de familie și alte persoane semnificative și apar în contextul unei stime de sine scăzute.

Strigel Moore și Cachelin (1999) citați de Littleton și Ollendick (2003) propun de asemenea un model dual al dezvoltării insatisfacției și tulburărilor alimentare. Conform acestui model, prima cale se referă la adoptarea idealului de imagine corporală promovat în mass-media

ca standard personal și dezvoltarea de comportamente de management al înfățișării în acord cu acest ideal. A doua cale vizează dezvoltarea unei oarecare vulnerabilități în context interpersonal, pornind de la cadrul familial, grupul de prieteni și grupul mai larg în care individul este inserat. Insatisfacția și tulburările alimentare sunt considerate ca fiind un răspuns individual la percepția unei autoeficacități scăzute pe plan interpersonal. Nevoia de autocontrol este direcționată probabil spre propriul corp și spre comportamentul alimentar.

În 1999, Thompson, Heinberg, Altabe și Tantleff-Dunn încearcă o clarificare a acestor factori, propunând un model trifactorial al dezvoltării imaginii corporale și a tulburărilor alimentare (*The tripartit influence model*). Conform acestui model există trei categorii de influențe primare (părinți, prieteni și mass-media) și două mecanisme care mediază aceste influențe. Un mecanism se referă la interiorizarea idealului de imagine corporală (vezi secțiunea 1.6.) iar al doilea se referă la tendința frecventă de comparare cu ceilalți. *Teoria comparării sociale* a fost frecvent utilizată ca și cadru de referință pentru a explica modul în care mass-media și presiunea grupului pot influența percepția corpului. Conform studiilor lui Festinger (1954 apud Buunk & Mussweiler, 2001), implicarea în comparații sociale are ca și scop evaluarea propriilor opinii și abilități, gestionarea emoțiilor, definirea identității și protejarea stimei de sine. Există două direcții de alegere a reperelor în realizarea de comparații sociale: înspre repere superioare (upward social comparison) sau înspre repere inferioare (downward social comparisons). O serie de studii (Michinov, 2001; Morrison, Kalin & Morrison, 2004; Bessenoff, 2006; Trampe, Stapel & Siero, 2007; Price, 2009) au arătat că prima categorie este generatoare de afectivitate negativă (frustrare, stimă de sine scăzută, ostilitate) în timp ce a doua categorie duce la stimularea emoțiilor pozitive și a stării de bine. Care sunt criteriile după care se aleg aceste modele? Una din asumțiile principale ale teoriei comparării sociale este așa numita ipoteză a similarității. Oamenii se compară cu modele pe care le consideră relevante din punct de vedere al asemănării cu propria persoană, adică persoane față de care percep o similaritate din punct de vedere al unei categorii (Trampe, et al., 2007). Autorii menționează că această ipoteză vine în contradicție cu tendința unor persoane de a se compara cu modele care în mod evident nu pot să fie atinse, deci sunt semnificativ diferite. Această comparare este relaționată dezvoltării insatisfacției vis-a-vis de propriul corp. O metaanaliză asupra a 156 de studii, realizată de Myers și Crowther (2009) identifică un efect moderat spre semnificativ de 0.77 al comparării sociale asupra nivelului satisfacției. Trampe, Stapel și Siero (2007), într-o serie de șase studii experimentale, arată că un nivel preexistent al insatisfacției favorizează efecte negative ale comparării cu aceste modele, în timp ce persoanele cu o stimă față de corp crescută nu experimentează diminuări ale satisfacției.

Cash și Pruzinsky (2002) propun un model al factorilor distali și proximali ai dezvoltării imaginii corporale, în care încorporează și fac o distincție clară între aceste categorii de factori, respectiv între rezultatele învățării social-cognitive și experiențierea imediată a imaginii corporale. Conform acestui model, imaginea corporală este rezultatul interacțiunii factorilor care se referă la evenimente din trecutul persoanei, factori ce țin de socializare, experiențe interpersonale, caracteristici fizice și attribute ale personalității. Prin diverse tipuri de învățare

socială, acești factori sunt fundamentali în elaborarea schemei imaginii corporale și a atitudinilor față de propriul corp. Schema va fi activată de evenimente proximale care vor fi stocate în memorie contribuind la istoricul cumulat al imaginii corporale. Prin urmare este un model dinamic care punctează faptul că influențele contextuale sunt filtrate la nivel individual și încorporate în schema cognitivă a imaginii corporale devenind ancore în procesarea informației ulterioare. Un merit al modelului este surprinderea multidimensionalității constructului de imagine corporală la nivel de factori implicați în dezvoltarea acesteia (Cash et al., 2002).

Toate aceste modele atrag atenția asupra existenței a două categorii de factori care contribuie la dezvoltarea imaginii corporale: factori externi, sociali și factori individuali. Dezvoltarea imaginii corporale este marcată pe de o parte de schimbările intervenite în corpul fizic, iar pe de altă parte de maniera în care persoanele semnificative și grupul social reacționează la aceste schimbări, toate acestea pe fondul unor particularități individuale care predispun într-o măsură mai mare sau mai mică la îndreptarea atenției înspre propriul corp. În concluzie, imaginea corporală este conceptualizată ca un set de informații adaptate la propria individualitate, vulnerabile la distorsiuni datorită presiunilor socioculturale, rezultând un model mental concretizat în reprezentarea propriului corp. Acest model nu este static, indivizii negociind permanent între propriile nevoi și presiunile sociale. Comportamentele de risc apar când se dezvoltă un dezechilibru între nevoile individuale și presiunile sociale, dezechilibru în favoarea celei de-a doua variabile.

Schimbările dramatice din perioada pubertății coexistă cu o scădere semnificativă a mulțumirii cu propriul corp în special în rândul fetelor. De asemenea, în adolescență, înfățișarea este considerată componenta cheie în obținerea succesului pe plan social. Mai mult, adolescenții par să fie mult mai puțin capabili să respingă idealul de corp perfect promovat în mass-media (Grogan, 2008).

Capitolul II

Scopul și obiectivele prezentei teze

În acest context, prezenta cercetare pornește de la următoarele argumente care reies din literatura de specialitate, argumente referitoare la dezvoltarea imaginii corporale. Imaginea corporală este unul dintre cei mai robusți factori care contribuie la dezvoltarea tulburărilor alimentare (Stice, Schupak-Neuberg; Shaw & Stein, 1994) și a altor comportamente nesănătoase de management al înfățișării cum ar fi de exemplu expunerea neprotejată la soare. Influența acesteia este semnificativ mai mare în adolescență decât în alte perioade de dezvoltare. Adolescența este perioada în care imaginea corporală este mai relevantă pentru stima de sine globală în comparație cu alte etape de viață (Smolak, 2004). Dacă la adulți, stima de sine globală pare să influențeze imaginea corporală, în adolescență direcționalitatea acestei relații este opusă, mai precis nemulțumirea cu propriul corp determină în timp scăderea stimei de sine (Tiggeman, 2005; Paxton et al. 2006).

În timp ce, în adolescența timpurie, tendința descendentă în satisfacția față de propriul corp este unanim acceptată și ilustrată empiric de numeroase studii, în a doua parte a adolescenței și în perioada de tranziție înspre adultul tânăr, rezultatele studiilor care au investigat modul în care variază satisfacția, în funcție de vârstă și gen, sunt mai degrabă contradictorii. În unele studii odată cu vârsta crește și mulțumirea cu propriul corp, în timp ce în altele adulții tineri sunt mai puțin satisfăcuți decât adolescenții. În acest sens, considerăm oportună investigarea modului în care imaginea corporală variază în funcție de vârstă.

Deși numeroase, studiile care abordează problematica imaginii corporale în adolescență, măsoară global autoevaluarea subiectivă a propriului corp, fără a face o diferențiere clară între greutate și înfățișare. Mendelson și colaboratorii săi (1996) arată că acestea sunt două dimensiuni distincte, necesar a fi analizate separat, stima față de înfățișare fiind, de exemplu, mai relevantă pentru conceptul de sine decât stima față de greutate. În acest sens, Flament și colaboratorii (2012) au arătat că, în timp ce pentru adolescente atât stima față de greutate cât și stima față de înfățișare au mediat între controlul alimentar și idealul de corp perfect, pentru băieți doar stima față de greutate a îndeplinit acest rol.

O altă lacună constatată în literatură este subreprezentarea genului masculin. Deși modelele de dezvoltare a imaginii corporale sugerează că nu sunt diferențe de gen în conceptualizarea factorilor care contribuie la stima față de corp, sunt puține studiile care explorează aceste aspecte în eșantioane mixte. Referitor la diferențele încetățenite de gen conform cărora băieții sunt mai mulțumiți cu propriul corp decât fetele, studii recente documentează că în ultimii ani persoanele de gen masculin sunt mai preocupate cu propria imagine corporală decât în trecut (Ricciardelli & McCabe, 2006; Grogan, 2008), fapt care justifică reanalizarea acestor diferențe. Cash și Pruzinsky (2002) sugerează că este posibilă o supraestimare în literatură a diferențelor de gen datorită centrării instrumentelor de evaluare pe măsurarea discrepantei dintre mărimea corporală actuală și cea ideală sau pe evaluarea globală și unidimensională a nivelului satisfacției.

Referitor la modul în care se dezvoltă imaginea corporală, asumția general acceptată este că atitudinea față de propriul corp este rezultatul unui discurs care se construiește pornind de la corpul biologic și semnificațiile sociale și culturale relaționate. Modelele teoretice care încearcă surprinderea acestui fenomen încorporează factori care țin de contextul sociocultural, experiențe interpersonale și particularități individuale (Thompson, Heinberg, Altabe, Tantleff-Dunn, 1999; Cash, 2002; Rumsey & Harcourt, 2005). Deși sunt suficiente dovezi empirice care să susțină importanța acestor factori, sunt puține studiile care se concentrează pe mecanismele individuale care facilitează dezvoltarea unei imaginii corporale negative sau care acționează ca factori de protecție.

Prin urmare, teza abordează două categorii de factori care contribuie la dezvoltarea atitudinii față de imaginea corporală, pe de o parte factori individuali iar pe de altă parte factori sociali, și se concentrează pe indentificarea posibilelor interacțiuni între aceștia. Am pornit de la asumția că factorii biologici, influențele sociale și culturale sunt factoricare contribuie la formarea imaginii corporale și ne-am propus explorarea relației dintre această categorie de

factori și stima față de corp. Mai mult, intenționăm să luăm în considerare mecanismele prin care acești factori se impun mai ușor sau mai greu pe plan individual.

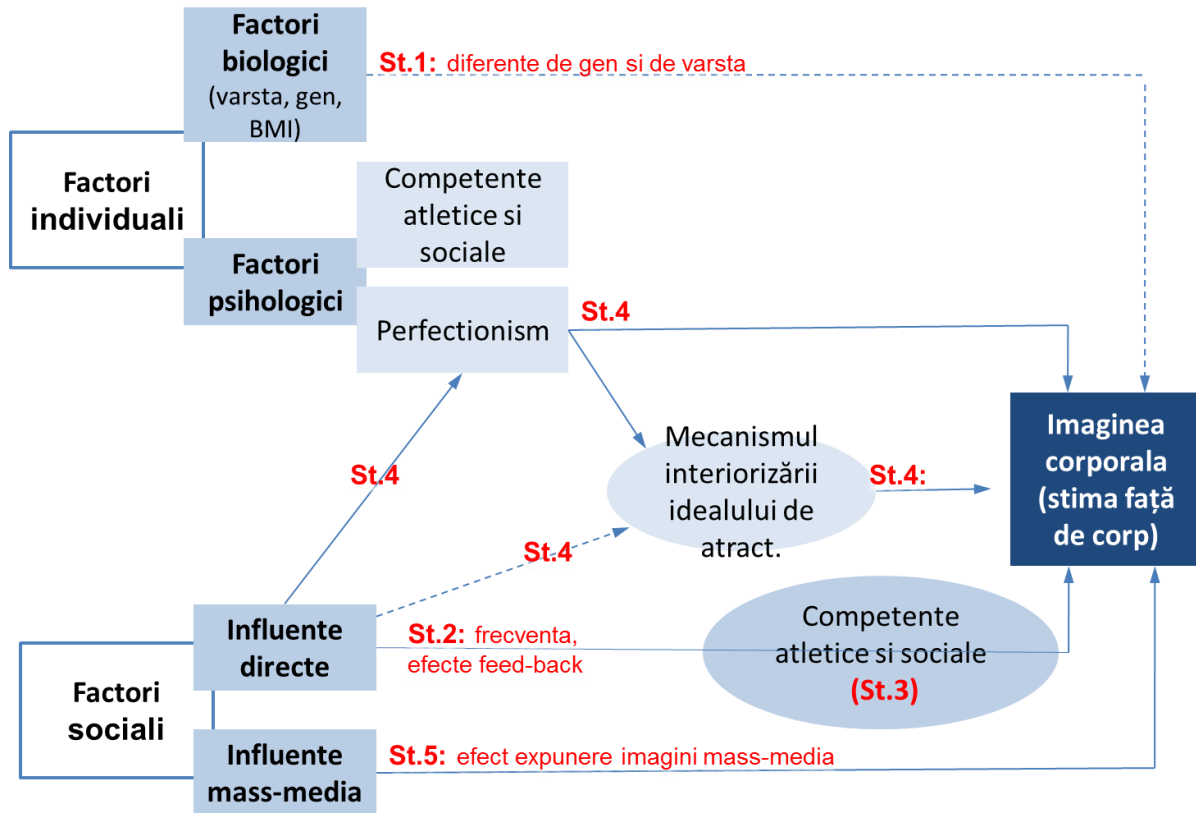
Astfel, primul obiectiv al prezentei teze a constat în explorarea modului în care stima față de înfățișare și greutate variază în funcție de vârstă și de gen, în perioada adolescenței și a tranziției înspre perioada adultă. Studiul propus (studiul 1) are scopul de a aduce dovezi empirice referitoare la tendințele dezvoltamentale ale imaginii corporale în adolescența târzie, într-un context în care studiile anterioare oferă rezultate contradictorii.

Cu privire la factorii sociali, studiile arată că influențele directe, sub formă de feedback sau tachinări din partea persoanelor semnificative au un impact mai puternic asupra dezvoltării imaginii corporale decât influențele prin modelare (Vincent & McCabe, 2000; Abraczinkas, Fisak & Barnes, 2012). Al doilea obiectiv vizează investigarea relației dintre feedbackul privind înfățișarea și stima față de corp. Argumentele de la care s-a pornit sunt frecvența ridicată a feedbackului în adolescență (Ricciardelli & McCabe, 2001) și preponderența studiilor retrospective (Menzel, Schaefer, Burke, Mayhew, Brannick & Thompson, 2010) fapt care face dificilă surprinderea potențialilor factori care inhibă sau precipită impactul feedbackului. O limită constatată în studiul influențelor interpersonale este ignorarea feedbackului pozitiv ca potențial predictor al stimei față de corp. Mai puțin studiat, feedback-ul pozitiv pare să aibă atât efecte benefice cât și efecte negative (Herbozo & Thompson, 2006). Prin urmare, ne-am propus explorarea atât a feedbackului pozitiv cât și a celui negativ în relație cu stima față de corp (studiul 2). Pornind de la premisa că există o mare variabilitate în populație, în măsura în care cei din jur reușesc să influențeze autoevaluarea corpului, al treilea obiectiv a vizat identificarea potențialului rol protectiv al altor dimensiuni ale sinelui, mai precis al competențelor atletice și al competențelor sociale (studiul 3). Într-un studiu recent, Abbot și Barber (2011) arată că centrarea pe funcționalitatea corpului este un factor protectiv atât pentru fete cât și pentru băieți. Mecanismul sugerat de autori este devierea atenției dinspre estetica corpului înspre competențele funcționale ale acestuia. Prin urmare, competențele fizice ridicate ar putea duce la ignorarea “imaginii” corpului și la un impact emoțional scăzut al influențelor directe asupra mulțumirii cu propriul corp. Mai mult, faptul că percepția sinelui și a imaginii corporale influențează relațiile sociale este bine documentat în literatură (Littleton & Ollendick, 2003). Mai puțin se știe însă despre modul în care competențele sociale pot să amortizeze impactul feedbackului negativ despre înfățișare asupra satisfacției față de propriul corp.

O altă direcție de cercetare vizează explorarea modului în care mass-media influențează imaginea corporală, prin modelele de atractivitate pe care le promovează. Presiunea exercitată de mass-media este un factor care contribuie la dezvoltarea insatisfacției și a tulburărilor alimentare (Hausenblas, Campbell, Menzel, Doughty, Levine & Thompson, 2013). Cercetările experimentale referitoare la efectul expunerii la imagini din mass-media asupra nivelului satisfacției au generat însă rezultate contradictorii iar mărimea efectului este doar mică spre moderată (Groesz, Levine & Murnen, 2009; Holmstrom, 2004; Grabe, Ward & Hyde, 2008; Want, 2009; Hausenblas, Campbell, Menzel, Doughty, Levine & Thompson, 2013). Într-un review, Ferguson (2013) argumentează că această variabilă este considerată eronat ca fiind

cauzală și punctează că influențele din mass-media au un impact semnificativ doar la persoane care deja au dezvoltat tulburări alimentare sau sunt nemulțumite cu felul în care arată. Dittmar (2009) sugerează că este necesară o clarificare a proceselor psihosociale care moderează sau mediază efectele mass-mediei. O variabilă puțin studiată în relație cu imaginea corporală, deși relevantă în modelele tulburărilor alimentare, este perfecționismul. Este posibil ca un nivel ridicat al perfecționismului să favorizeze o oarecare receptivitate a mesajelor socioculturale. În acest sens, un obiectiv al studiului a fost explorarea relației dintre perfecționism, aderarea la idealul de imagine corporală, promovat în mass-media și influențe sociale din partea grupului. Utilizând analize de mediere am încercat să identificăm dacă influențele sociale sunt mediate de perfecționism și de interiorizarea idealului și dacă interiorizarea idealului explică relația dintre perfecționism și stima față de corp (studiul 4).

Majoritatea studiilor care evaluează efectul expunerii la imagini din media se concentrează pe efectul asupra evaluării intrapersonale, arătând că expunerea chiar pentru un scurt interval de timp, duce la creșterea nemulțumirii față de propriul corp. Puțin se știe însă despre efectul asupra evaluării interpersonale. Adolescenții în special sunt preocupați de cum sunt percepuți de ceilalți. Succesul în managementul înfățișării este validat în context social, interpersonal. În acest sens, Choi, (2008) emite ipoteza că este posibil ca de fapt nu atitudinea noastră față de conceptul de corp perfect să fie factorul de risc ci percepția atitudinii celorlalți, în special a persoanelor semnificative. Pornind de la aceste date, ne-am propus să decelăm efectele expunerii la imagini care reprezintă idealul de corp perfect, ideal promovat în mass-media, asupra îngrijorării cu privire la prezentarea corpului în fața celorlalți. Pentru aceasta am realizat un design experimental în care participanții au fost expuși fie la imagini publicitare neutre, fie la imagini care au înglobat idealul feminin respectiv masculin de imagine corporală (studiul 5). Figura de mai jos ilustrează demersul de cercetare adoptat.

Capitolul 3

Efecte de gen și de vârstă asupra stimei față de greutate, a stimei față de înfățișare și a interiorizării idealului de “corp perfect” la adolescenți cu vârsta cuprinsă între 15 și 20 de ani.

3.1. Imaginea corporală în adolescență

Adolescența este o perioadă marcată de profunde schimbări fizice la care adolescentul trebuie să se adapteze. Acest context facilitează o concentrare exagerată a atenției pe propriul corp care este analizat, comparat cu al celorlalți și evaluat. Adolescentul este foarte atent la cum arată și deloc indulgent când se autoevaluează. Imaginea corporală este percepută a fi extrem de importantă pentru definirea viitoarei identități. Studiile arată că, în această perioadă, imaginea corporală este mai relevantă pentru stima de sine în comparație cu alte etape de dezvoltare (Grogan, 2008). Mai mult, se speculează că variația stimei de sine din perioada adolescenței este posibil să fie datorată schimbărilor în atitudinea față de propriul corp (Tiggeman, 2005; Paxton,

Neumark-Sztainer, Hannan & Eisenberg, 2006). Direcționalitatea relației dintre stima de sine și mulțumirea cu propriul corp este însă un subiect de dispută. Grogan (2008) argumentează că există dovezi atât pentru faptul că stima de sine influențează stima față de corp, cât și pentru relația inversă. Dacă la adulți rezultatele cercetărilor arată mai degrabă că stima de sine influențează stima față de corp (Grogan, 2008) în adolescență stima față de corp pare să influențeze stima de sine (Tiggeman, 2005; Paxton, et al., 2006; Clay, Vignoles & Dittmar, 2005). De exemplu, Paxton, Neumark-Sztainer, Hannan și Eisenberg (2006) au investigat dacă insatisfacția cu propriul corp este un predictor al dezvoltării simptomelor depresive și scăderii stimei de sine cinci ani mai târziu, pe un eșantion format din două grupuri de adolescenți de 12, respectiv 15 ani. Ipoteza lor a fost confirmată pentru ambele genuri cu mențiunea că la fete tendința de scădere a fost constatată în grupul de 12 ani evaluat cinci ani mai târziu, în timp ce la băieți tendința descendentă a fost constatată în grupul de 15 ani evaluat ulterior peste cinci ani. Studiul sugerează că instalarea pubertății este responsabilă pentru variații în stima față de corp și în stima de sine. Baldwin și Hoffmann (2002) au arătat că patternul dezvoltării stimei de sine în adolescență descrie o relație curbilinie, cu un nivel mai scăzut în adolescența mijlocie. Autorii au argumentat că efectul este mai mare pentru fete, ele înregistrând o scădere mult mai mare a stimei de sine. În consecință, diferențele de gen în stima de sine ating cele mai mari valori în această perioadă. Pubertatea este considerată a fi factorul declanșator al diferențelor de gen și la nivelul satisfacției cu propria imagine corporală (Tremblay & Lariviere, 2008).

Dacă tendința descendentă a nivelului satisfacției în adolescența timpurie este bine documentată în literatură (Smolak, 2004; Ricciardelly & McCabe, 2001), pentru restul perioadei adolescenței există date care susțin atât o creștere cât și o descreștere a nivelului satisfacției (Presnell et al., 2003; Barker, 2003; Eisenberg, Neumark-Sztainer & Paxton, 2006; Bearman, Presnell, Martinez & Stice, 2006; Crespo, Kieplikowski, Jose & Pryor, 2009; Holsen, 2012; Bucchianeri, Arikian, Hannan, Eisenberg, Neumark-Sztainer, 2013). De exemplu, Bucchianeri și colaboratorii săi (2013), într-un studiu longitudinal pe parcursul a zece ani, având ca participanți adolescenți peste 13 ani și adulți tineri, arată că nivelul satisfacției descrește înspre adolescența târzie atât la fete cât și la băieți. Raportând nivelul satisfacției adulților tineri la scorurile obținute de participanți, în urmă cu cinci ani, s-a constatat o descreștere a nivelului satisfacției doar la persoanele de gen feminin. Într-un eșantion de aproximativ aceeași vârstă, Holsen (2012) a identificat o tendință opusă în modificarea nivelului satisfacției în funcție de vârstă. Mai precis, atât fetele cât și băieții s-au declarat mai satisfăcuți cu propria imagine corporală ca adulți tineri în comparație cu perioada adolescenței. Bucchianeri și colaboratorii săi (2013) sugerează că rezultatele eterogene ar putea fi atribuite diferențelor interculturale în promovarea idealului de atractivitate, particularităților demografice ale eșantionului sau metodologiei folosite. În eșantionul evaluat, autorii au identificat faptul că descreșterea satisfacției a fost asociată cu creșterea greutateii. În concluzie, se pare că atât statutul ponderal cât și idealul de corp perfect sunt asociate cu nivelul satisfacției și ar putea explica variația acestuia de-a lungul vârstei. Informații adiționale, pentru a clarifica efectele de gen și de vârstă asupra imaginii corporale în adolescența târzie, nu pot să fie decât benefice.

Data fiind relația strânsă dintre stima de sine și satisfacția cu propriul corp și tendința stimei de sine de a crește înspre adolescența târzie și perioada adultă, este posibil ca satisfacția față de propriul corp să fie mai mare înspre finalul adolescenței.

3.2. Obiective și ipoteze

Cercetarea se concentrează pe a doua parte a adolescenței și pe tranziția înspre perioada de adult tânăr și are ca scop identificarea de diferențe de gen și de vârstă în relația dintre stima față de greutate, stima față de înfățișare, indicele de masă corporală și interiorizarea idealului de imagine corporală promovat în mass-media.

Ipoteza emisă constă în faptul că, în acord cu rezultatele anterioare, atât stima față de înfățișare cât și stima față de greutate vor fi mai scăzute printre persoane de gen feminin în comparație cu persoane de gen masculin. De asemenea ne așteptăm să identificăm diferențe semnificative între grupurile de adolescenți, în funcție de vârstă. În acord cu rezultatele studiilor anterioare, adolescenții aflați în tranziție înspre perioada adultă vor înregistra un nivel mai scăzut al interiorizării idealului în comparație cu ceilalți.

3.3. Metodologie

Participanți

Eșantionul cuprinde 476 de participanți (250 de fete și 226 de băieți) cu vârsta cuprinsă între 15 și 20 de ani. Folosind ca limite în clasificarea greutateii scorurile cut-off pentru adolescenți, propuse de Cole și colaboratorii (2000), 380 de participanți (79.8%) au fost clasificați ca având greutate normală, 44 (9.2%) au fost clasificați ca fiind subponderali iar 47 (9.9%) au fost încadrați în categoria de supragreutate. Indicele de masă corporală (IMC) a fost de 20.20 ($AS = 2.41$) pentru fete, respectiv 21.89 ($AS = 2.81$) pentru băieți.

Instrumente

Indicele de masă corporală (IMC)

IMC-ul s-a calculat împărțind greutatea exprimată în kilograme la înălțimea exprimată în metru la pătrat (Kg / m^2), informații raportate de participanți. Studiile anterioare arată că datele autoraportate, referitoare la greutate și înălțime, sunt biasate într-o foarte mică măsură în direcția idealului de greutate corporală, ceea ce, deși duce la o oarecare eroare în clasificarea greutateii, nu influențează semnificativ rezultatele explorării acestei variabile în calitate de predictor al atitudinii față de imaginea corporală (Sherry, Jefferds & Grummer-Strawn, 2007).

Stima față de corp

Autoevaluarea subiectivă a greutateii și a înfățișării a fost măsurată cu subscalele *Stima față de greutate* și *Stima față de înfățișare* din cadrul *Scalei stimei față de corp*, varianta pentru adolescenți și adulți (*The Body Esteem Scale for Adolescents and Adults- BESAA*; Mendelson, Mendelson & White, 2001). Subscala *Stimei față de înfățișare* cuprinde 10 itemi care fac referire la autoevaluarea înfățișării (ex. *Îmi place ce văd când mă uit în oglindă. Sunt o mulțime de lucruri pe care, dacă aș putea, mi-ar plăcea să le schimb în legătură cu propria înfățișare*). Subscala *Stimei față de greutate* este compusă din 8 itemi care se referă la autoevaluarea

subiectivă a greutateii (*Cântăresc suficient pentru înălțimea mea. Greutatea mea mă întristează*). Participanții au evaluat fiecare afirmație pe o scală Likert cu cinci trepte, de la unu (niciodată) la cinci (întotdeauna). Scorul total a fost obținut calculând media itemilor. Conform datelor oferite de autori, scala are o consistență internă ridicată cu o valoare corespunzătoare a Alpha Cronbach de .92 pentru stima față de înfățișare și de .94 pentru stima față de greutate. În prezentul studiu, scalele au înregistrat un grad ridicat al consistenței interne. Pentru stima față de înfățișare am obținut o valoare a Alpha Cronbach de .85, respectiv .88 pentru stima față de greutate.

Interiorizarea idealului de corp perfect

Nivelul interiorizării idealului de corp perfect a fost măsurat cu subscala numită Internalizare, a Scalei atitudinilor socioculturale față de înfățișare (*Socio-cultural Attitudes towards Appearance Scale - SATAQ*, Heinberg, Thompson & Stormer, 1995). Subscala Internalizare conține opt itemi care surprind măsura în care subiecții aderă la idealul de corp perfect promovat în mass-media (ex. *Persoanele care apar în emisiuni TV și în filme sunt o proiecție a tipului de înfățișare la care aspir. Cred că hainele arată mai bine pe un corp slab în cazul fetelor, respectiv musculos în cazul băieților. Nu vreau să arăt ca modelele din reviste*). Autorii au raportat o valoare corespunzătoare a Alpha Cronbach de .88. În acest studiu, subscala a avut o bună consistență internă cu o valoare a Alpha Cronbach de .78.

Strategia analitică

Pentru a identifica diferențe de vârstă în variabilele de interes, eșantionul a fost împărțit în trei grupe de vârstă, reprezentând adolescența mijlocie, adolescența târzie și tranziția înspre adultul tânăr. Primul grup a cuprins 164 de participanți cu vârsta între 15 și 16 ani. Al doilea grup a cuprins 177 adolescenți cu vârsta între 17 și 18 ani iar al treilea grup a fost format din 135 de participanți cu vârsta între 19 și 20 de ani. Pentru a testa potențiale diferențe de gen și de vârstă, în stima față de înfățișare și greutate, am utilizat analiza de multivarianță (MANOVA) cu 2 (gen) x 3 (grup de vârstă). Metoda a fost aleasă fiindcă ia în considerare existența unei relații între variabilele dependente și permite identificarea diferențelor între grupuri în funcție de mai multe criterii analizate simultan. Pentru a testa efectele de moderare ale interiorizării idealului în relația dintre IMC și stima față de corp, am utilizat regresia multiplă ierarhică.

3.4. Rezultate

Stima față de greutate și stima față de înfățișare au corelat negativ cu IMC-ul și cu interiorizarea idealului, participanții cu un IMC mai mare și un nivel mai ridicat al interiorizării idealului de corp perfect având o stimă scăzută față de corp. Analiza de multivarianță (MANOVA) a identificat un efect semnificativ pentru gen $F(3,468)=7.366$, $p = .000$, Pillai's Trace = .04, partial $\eta^2=.04$. Vârsta nu a înregistrat un efect semnificativ, însă am identificat un efect de interacțiune globală între vârstă și gen $F(6,938)=3.239$, $p = .004$, Pillai's Trace = .04, partial $\eta^2=.02$. Mărimea efectului (partial η^2) a fost moderată spre mică, indicând că genul a

explicat 4% din varianța globală în toate cele trei variabile independente, în timp ce interacțiunea dintre gen și vârstă a explicat 2% din varianță.

Considerând variabila gen, testele univariate au identificat efecte semnificative asupra stimei față de înfățișare [$F(1,470) = 11.891, p=.001, \text{partial } \eta^2=.02$], asupra stimei față de greutate [$F(1,470) = 15.252, p=.000, \text{partial } \eta^2=.03$] și asupra interiorizării idealului [$F(1,470)=12.379, p=.000, \text{partial } \eta^2=.02$]. Analizele au ilustrat prezența diferențelor de gen în toate cele trei variabile. Diferențele cele mai mari au fost obținute în variabila interiorizarea idealului. O serie de teste t pentru eșantioane independente au revelat superioritatea băieților în stima față de înfățișare și greutate și superioritatea fetelor în nivelul de interiorizare a idealului (toate valorile t au fost mai mari de 2.41 la un prag de probabilitate $p < .05$).

Efectul global de interacțiune dintre vârstă și gen a fost confirmat de un efect semnificativ asupra stimei față de înfățișare [$F(2,470)= 6.875, p=.000, \text{partial } \eta^2=.02$] și asupra nivelului interiorizării idealului [$F(2,470)=2.168, p=.022, \text{partial } \eta^2=.01$]. La fete, stima față de înfățișare și interiorizarea idealului au variat diferit în comparație cu băieții (Fig. 2)

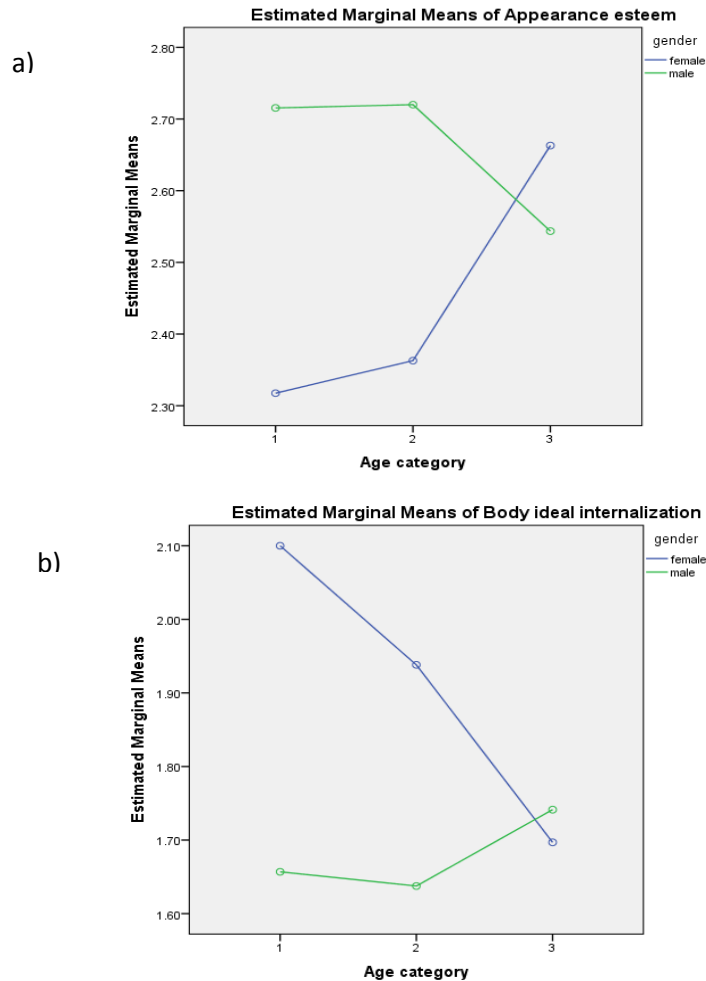

Figura 2. Interacțiunea dintre gen și vârstă pentru stima față de înfățișare (a) și pentru interiorizarea idealului (b)

Vârsta are un efect semnificativ asupra stimei față de înfățișare și interiorizării idealului doar pentru fete. Analizele post-hoc utilizând testul Turkey au indicat că fetele cu vârsta cuprinsă între 19 și 20 de ani au înregistrat scoruri semnificativ mai mari în stima față de înfățișare, respectiv semnificativ mai mici în interiorizarea idealului de corp perfect în comparație cu fetele sub 19 ani.

3.4.2. Efectul moderator al interiorizării idealului în relația dintre IMC și stima față de corp

Pentru a explora diferențele constatate în stima față de înfățișare și interiorizarea idealului la fete cu vârsta peste 19 ani în comparație cu fete cu vârsta sub 19 ani am testat un potențial efect de moderare al interiorizării idealului în relația dintre IMC și stima față de înfățișare, pornind de la premisa că greutatea este unul dintre cei mai robusți predictorii ai satisfacției cu imaginea corporală.

Efectul de interacțiune a fost explorat utilizând regresia multiplă. Pentru a evita fenomenul de multicolaritate, scorurile au fost centrate urmând procedura și recomandările propuse de Aiken și West (1991). Variabila interacțiune s-a obținut multiplicând variabilele centrate. Interacțiunea a explicat 2% din varianță în stima față de înfățișare ($t = -2.145, p = .033$). Așa cum este ilustrat în figura 2, panta de regresie a fost semnificativă doar pentru participanți cu un nivel înalt de interiorizare a idealului de corp perfect.

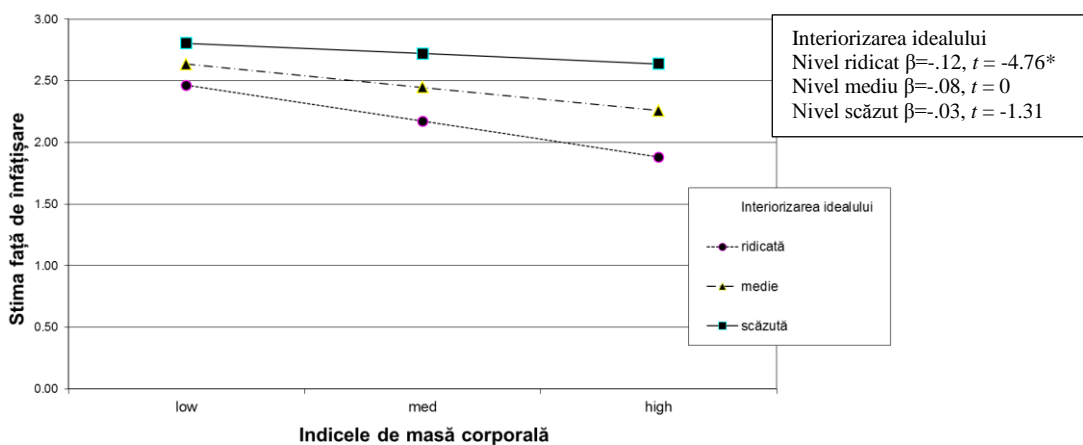

Figura 3. Interacțiunea dintre IMC și interiorizarea idealului de corp perfect

3.5. Concluzii

Prezentul studiu a investigat efecte de gen și de vârstă asupra dimensiunilor imaginii corporale într-un eșantion cu vârsta cuprinsă între 15 și 20 de ani. Majoritatea participanților au avut o greutate normală, ceea ce a permis explorarea specificului imaginii corporale într-o populație fără probleme majore de greutate. Mai mult, numărul de persoane sub și supraponderale a fost aproximativ egal. Un eșantion atât de echilibrat este mai puțin întâlnit, numărul persoanelor cu supragreutate fiind în general mult mai mare în comparație cu cele

subponderale. Ne-am oprit la două dimensiuni ale imaginii corporale, mai precis la stima față de înfățișare și la stima față de greutate, pentru a diferenția între evaluarea subiectivă a greutateii și evaluarea subiectivă a înfățișării. Am pornit de la ipoteza că stima față de înfățișare și stima față de greutate vor varia de-a lungul vârstei, fiind diferite în adolescența mijlocie în comparație cu adolescența târzie și perioada de tranziție înspre adult tânăr. De asemenea ne-am așteptat ca adulții tineri să înregistreze scoruri mai mici în interiorizarea idealului în comparație cu adolescenții. Pentru a înțelege modul în care interiorizarea idealului modulează relația dintre IMC și stima față de corp am încercat să identificăm un posibil efect de moderare.

În comparație cu fetele, băieții au înregistrat scoruri mai mari, atât în stima față de înfățișare, cât și în stima față de greutate. Analizând diferențele de gen în fiecare grup de vârstă, am constatat că, în grupul de participanți cu vârsta peste 19 ani, aceste diferențe sunt ne semnificative. Rezultatul este surprinzător, studiile anterioare arătând că, deși diferențele de gen se estompează în perioada adultă, ele rămân totuși semnificative. Numărul restrâns de participanți din această grupă de vârstă ne împiedică să tragem concluzii ferme, dar rezultatul atrage atenția asupra faptului că, în perioada adultă, diferențele de gen sunt mai nuanțate. În acest sens, Penkal și Kurdek (2007) au ilustrat empiric că un eșantion de adulte tinere și-a evaluat trăsăturile feței dându-și scoruri mai mari decât băieții. Cercetările anterioare referitoare la diferențele de gen s-au centrat preponderent pe preocupări legate de greutate și, în majoritatea cazurilor, au concluzionat că femeile sunt mai preocupate să își schimbe greutatea (McCabe & Ricciardelli, 2003). Diferențele de gen în mulțumirea cu propria înfățișare au fost mai puțin studiate și au dus la rezultate mixte. De exemplu, Shomaker și Furman (2009), evaluând satisfacția cu propria înfățișare într-un grup de adolescenți cu vârsta între 16 și 19 ani, nu au identificat diferențe semnificative de gen. Grogan (2008) sugerează că subreprezentarea băieților în dezvoltarea insatisfacției cu propriul corp este determinată de faptul că aceștia sunt mai puțin preocupați de greutate și mai concentrați pe dezvoltarea masei musculare. Investigând incidența preocupărilor cu masa musculară într-un eșantion de adulți tineri, Frederick, Azar, Haselton, Buchanan, Peplau și Berezovskaya (2007) au arătat că mai mult de 50% dintre adulții tineri chestionați s-au declarat nemulțumiți cu forma corpului.

Referitor la tendințele de vârstă, fetele au înregistrat diferențe semnificative în stima față de înfățișare. Mai precis, fetele cu vârsta peste 19 ani s-au declarat mult mai satisfăcute cu propria înfățișare în comparație cu fetele mai tinere. Acest rezultat este în acord cu studii anterioare care documentează faptul că odată cu trecerea de la adolescență înspre perioada adultă, persoanele sunt mai mulțumite cu imaginea corporală (Holsen, 2012; Gillen & Lefkivitz, 2012). Așa cum s-a menționat anterior, sunt însă studii care au arătat că relația este inversă, înaintarea în vârstă ducând la scăderea mulțumirii cu propriul corp (Presnell et al., 2003; Eisenberg et al., 2006; Bucchianery et al., 2013). O posibilă explicație pentru rezultatul prezentului studiu poate fi construită pornind de la faptul că participanții au avut, în mare parte, o greutate normală. Într-adevăr, Bucchianery și colaboratorii (2013) au identificat o relație semnificativă între creșterea IMC-ului de-a lungul vârstei și scăderea satisfacției. În prezentul eșantion, o ușoară creștere în nivelul satisfacției este posibil să se fi produs în asociere cu menținerea relativ constantă a IMC-

ului. În acest grup, IMC și stima față de greutate nu au variat semnificativ în funcție de vârstă. Referitor la relația dintre IMC și stima față de corp, datele sugerează că participantele cu vârsta cuprinsă între 19 și 20 de ani sunt mai mulțumite cu propria înfățișare în comparație cu adolescentele mai tinere în contextul în care IMC-ul nu variază semnificativ.

O diferență semnificativă în nivelul interiorizării idealului a fost identificată între participantele peste 19 ani și cele mai tinere. Adolescencele mai tinere au aderat într-o mai mare măsură la idealul de atractivitate promovat în mass-media. În acest sens, într-o meta-analiză comprehensivă, Groesz, Levine și Murnen (2002) au concluzionat că efectul vizualizării imaginilor din mass-media este mai puternic pentru persoane sub 19 ani. În prezentul eșantion, analize follow-up au confirmat rolul moderator al interiorizării idealului de atractivitate în relația dintre IMC și stima față de înfățișare. În cazul fetelor cu un nivel scăzut al interiorizării, un IMC ridicat nu a fost asociat cu o stimă scăzută față de înfățișare. Prin urmare, participantele care au declarat că nu adoptă idealul de corp suplu, au fost mai mulțumite cu propria înfățișare în ciuda unui IMC mai ridicat.

Studiul are meritul de a ilustra empiric prezența unor diferențe semnificative, în funcție de vârstă, în mulțumirea cu propriul corp, arătând că stima față de înfățișare este mai mare înspre adultul tânăr în comparație cu adolescența mijlocie și târzie, în timp ce stima față de greutate este constantă. Diferența în mulțumirea fetelor cu propria înfățișare pare să fie relaționată cu o diferență în oglindă în interiorizarea idealului mai degrabă decât cu diferențe în IMC. Interiorizarea idealului de corp perfect promovat în mass-media s-a dovedit a fi un predictor relevant în explicarea stimei față de înfățișare, în special în adolescență.

Prezentul studiu a abordat o perioadă de dezvoltare în care cercetări anterioare au generat rezultate contradictorii referitor la variația imaginii corporale de-a lungul vârstei. Rezultatul a adus dovezi pe linia cercetărilor care au arătat că adolescența este o perioadă delicată în dezvoltarea preocupărilor legate de imaginea corporală, tendința general acceptată fiind o scădere a satisfacției o dată cu instalarea pubertății și o revenire treptată înspre perioada adultă (Smolak 2004). Adulții tineri sunt mai pozitivi decât adolescenții în relația cu propriul corp (Gillen et al., 2012; Holsen, 2012).

Capitolul IV

Feedbackul relaționat înfățișării și stima față de corp

Particularitățile fizice ale corpului sunt într-o mică măsură responsabile pentru nivelul de satisfacție și stima față de corp. O cantitate semnificativă de cercetări arată spre contextul social care influențează modul în care o persoană se raportează la propriul corp, prin normale promovate în materie de înfățișare. Clar prefigurate în mass-media, aceste norme sunt adoptate într-o măsură mai mare sau mai mică, de grupul restrâns din care individul face parte. Părinții și prietenii sunt considerați ca având influențe semnificative asupra nivelului de mulțumire cu propriul corp, prin întărirea idealului de corp perfect, modelarea unor preocupări exagerate cu propriul corp, prin tachinări sau prin oferirea de feedback (Littleton & Ollendick, 2003).

Contextul social proximal format din familie și alte persoane semnificative poate să întărească efectul mass-mediei și să favorizeze dezvoltarea unor expectanțe nerealiste vis-à-vis de corp.

Vincent și McCabe (2000) investigând influențele directe din partea familiei și prietenilor asupra mulțumirii cu propria înfățișare și tulburărilor alimentare la adolescenți cu vârsta cuprinsă între 11 și 17 ani arată că influențele directe, mai degrabă decât calitatea relațiilor cu persoanele semnificative, s-au dovedit a fi predictorii ai insatisfacției. Comparând influențe directe sub formă de tachinări și feedback la adresa greutatei cu modelarea preocupărilor legate de imaginea corporală, Abraczinskas, Fisak și Barnes (2012) au identificat, de asemenea, argumente mai puternice pentru prima categorie. Într-un studiu retrospectiv, pe un eșantion de tinere adulte, autorii au concluzionat că influențele directe au fost relaționate cu IMC, părinții participanților cu supragreutate adresând mult mai frecvente comentarii negative.

Dacă influențele negative sunt bine documentate în literatură, relevanța feedbackului pozitiv în relație cu imaginea corporală a primit mult mai puțină atenție. Cele câteva studii identificate sugerează că relația dintre feedbackul pozitiv despre înfățișare și imaginea corporală este influențată de importanța acordată înfățișării și de nivelul satisfacției. Herbozo și Thompson (2006), investigând frecvența și efectul feedbackului pozitiv și negativ într-un eșantion de adulte tinere, au concluzionat că feedbackul pozitiv are uneori efecte negative. În acest grup, persoanele nemulțumite cu propriul corp, care nu investesc în managementul înfățișării au raportat faptul că feedbackul pozitiv a avut un efect negativ asupra lor. Pe de altă parte, Herbozo, Menzel și Thompson (2013), examinând relația dintre feedback și tulburările alimentare într-un eșantion de 924 adulte tinere, au identificat o asociere pozitivă între feedbackul pozitiv despre înfățișare și nivelul satisfacției.

Presiunea de a se conforma normelor promovate de grup în materie de înfățișare este mai mare în adolescență decât în alte perioade de dezvoltare (Haines, Neumark-Sztainer, Hannan, van den Berg & Eisenberg, 2008; Menzel, Schaefer, Burke, Mayhew, Brannick & Thompson, 2010) ceea ce face ca această perioadă să fie optimă pentru studiul relației dintre factorii sociali și imaginea corporală.

4.2. Obiective și ipoteze

Pornind de la aceste date, studiul de față își propune explorarea relației dintre feedbackul direct cu privire la propriul corp, feedback atât pozitiv, cât și negativ, și stima față de corp. Vom investiga această relație oprindu-ne atât la stima față de înfățișare, cât și la stima față de greutate pentru a surprinde care dintre aceste două aspecte este explicat de frecvența comentariilor directe pozitive sau negative. Ne așteptăm ca atât feedbackul pozitiv, cât și cel negativ să contribuie la stima față de corp. Frecvența feedbackului negativ va fi mai mare în condițiile unui IMC mai ridicat.

De asemenea, intenționăm să explorăm potențiale diferențe de gen în frecvența cu care adolescenții primesc feedback pozitiv și negativ relaționat înfățișării. Referitor la feedbackul din partea familiei, în cazul fetelor feedbackul mamei va fi relevant în timp ce în cazul băieților,

feedbackul tatălui va avea o contribuție semnificativă. În cazul băieților dar și în cazul fetelor, prietenii vor contribui semnificativ la stima față de corp prin feedbackul oferit.

4.3. Metodologie

Participanți

Eșantionul cuprinde 330 de participanți (186 de fete și 144 de băieți) cu vârsta cuprinsă între 15 și 20 de ani. Folosind ca limite în clasificarea greutateii scorurile cut-off pentru adolescenți, propuse de Cole (2000), 214 participanți (82.6%) au fost clasificați ca având greutate normală, 20 (7.7%) au fost clasificați ca fiind subponderali iar 25 (9.7%) au fost încadrați în categoria de supragreutate. Indicele de masă corporală (IMC) a fost de 19.81 ($AS = 2.34$) pentru fete, respectiv 22.14 ($AS = 2.98$) pentru băieți.

Instrumente

Indicele de masă corporală (IMC)

IMC-ul s-a calculat împărțind valoarea greutateii, exprimată în kilograme, la valoarea înălțimii, exprimată în metru la pătrat (Kg / m^2), informații raportate de participanți.

Stima față de corp

Autoevaluarea subiectivă a greutateii și a înfățișării a fost măsurată cu subscalele *Stima față de greutate* și *Stima față de înfățișare* din cadrul *Scalei stimei față de corp*, varianta pentru adolescenți și adulți (*The Body Esteem Scale for Adolescents and Adults- BESAA*; Mendelson, Mendelson & White 2001).

Feedbackul pozitiv și negativ relaționat imaginii corporale

Frecvența feedbackului pozitiv și negativ a fost măsurată utilizându-se subscalele *Feedback pozitiv*, respectiv *Feedback negativ*, din cadrul *Scalei comentariilor verbale relaționate înfățișării fizice* (*Verbal Commentary on Physical Appearance Scale – VCOPAS*, Herbozo & Thompson, 2006). Scala cuprinde afirmații generale referitoare la imaginea corporală (ex. *Tenul tău arată foarte bine. Felul în care te-ai îmbrăcat te arată gras(ă).*) Sarcina participanților a fost de a estima frecvența cu care astfel de comentarii le-au fost adresate de părinți, prietenii foarte apropiați sau de alte persoane.

4.4. Rezultate

4.4.1. Diferențe de gen în incidența feedbackului negativ

Scorurile medii ale feedbackului negativ sunt ilustrate în figura 3. La nivel global nu s-au identificat diferențe semnificative de gen în incidența feedbackului negativ (M băieți = .95, $AS = .65$; M fete = .89, $AS = .66$, $t(330) = -.857$, $p = .392$).

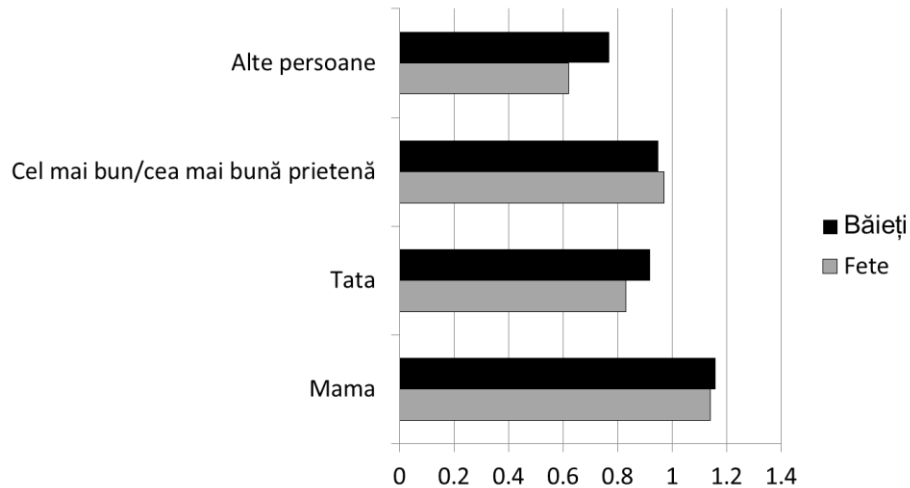

Figure 4. Frecvența percepută a feedbackului negativ

Indiferent de genul participanților, mama este cea care adresează cel mai frecvent comentarii negative. Aplicând teste *t* pentru eșantioane perechi, am constatat că există o diferență semnificativă între frecvența feedbackului primit de la mamă și cel primit de la cel mai bun / cea mai bună prietenă, atât pentru fete ($t(186) = 8.918, p = .000$) cât și pentru băieți ($t(144) = 5.821, p = .000$). De asemenea, mama oferă semnificativ mai mult feedback decât tata, fetelor ($t(186) = 3.354, p = .001$) dar și băieților ($t(144) = 3.165, p = .002$).

4.4.2. Diferențe de gen în incidența feedbackului pozitiv

La nivel global, frecvența feedbackului pozitiv (Figura 4) este semnificativ mai mare la fete ($t(330) = 2.976, p = .003$). Fetele, cel mai frecvent, primesc feedback de la mamă și de la cea mai bună prietenă. O serie de teste *t* pentru eșantioane perechi au fost aplicate pentru a identifica dacă există diferențe semnificative între frecvența feedbackului provenit de la diferite surse. Fetele primesc semnificativ mai mult feedback pozitiv de la mamă în comparație cu feedbackul venit de la tată (M feedback mama = 2.69, $AS = .86$; M feedback tata = 2.07, $AS = 1.18$; $t(185) = 9.906, p = .000$) și de la alte persoane (M feedback alte persoane = 2.28, $AS = .82$; $t(185) = 6.424, p = .000$).

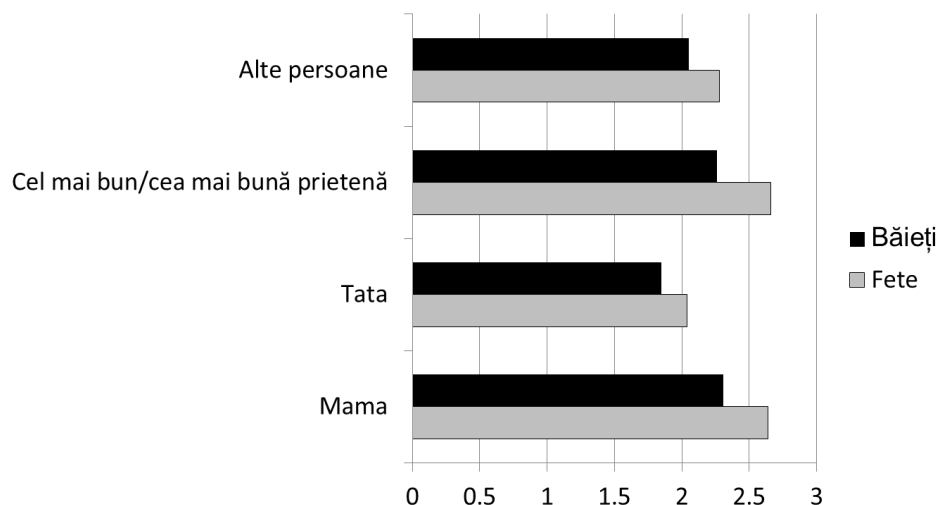

Figura 5. Frecvența percepută a feedbackului pozitiv

Băieții, de asemenea, primesc cel mai frecvent feedback de la mama ($M = 2.34$, $AS = .85$) și de la cel mai bun prieten ($M = 2.32$, $AS = .90$). Ambele tipuri de feedback au o frecvență semnificativ mai crescută în comparație cu cel primit din partea tatălui ($M = 1.96$, $AS = 1.03$; mama – tata $t(144) = 6.436$, $p = .000$; prieten – tata $t(144) = 4.602$, $p = .000$) sau din partea altor persoane ($M = 2.05$, $AS = .85$; mama – alte persoane $t(144) = 4.508$, $p = .000$; prieten – alte persoane $t(144) = 5.483$, $p = .000$).

4.4.3. Asocierea dintre frecvența feedbackului și stima față de înfățișare și greutate

În eșantionul fetelor, am identificat o asociere moderată a feedbackului negativ primit de la toate sursele explorate, cu stima față de înfățișare și greutate. Fetele care au declarat că primesc feedback negativ în mod frecvent, au raportat o stimă scăzută atât față de înfățișare cât și față de greutate. Referitor la feedbackul pozitiv, deși incidența a fost mai mare în comparație cu cel negativ, asocierea cu stima față de înfățișare a fost scăzută dar semnificativă pentru feedbackul provenit de la mama, tata și de la cea mai bună prietenă. În ceea ce privește greutatea, IMC-ul a corelat cu feedbackul negativ, frecvența acestuia fiind mai ridicată în condițiile unui IMC mai mare. În eșantionul băieților, frecvența feedbackului nu se asociază într-o atât de mare măsură cu stima față de corp. Am identificat o asociere scăzută între stima față de înfățișare și feedbackul pozitiv primit de la mama, tata și alte persoane. Stima față de greutate s-a asociat doar cu feedbackul negativ al mamei. De asemenea, frecvența feedbackului corelează cu IMC-ul, valori mari ale IMC-ului asociindu-se cu o frecvență ridicată a feedbackului negativ.

Tabel 4. Asocierea dintre vârstă, IMC, stima față de înfățișare și greutate și frecvența feedbackului pozitiv și negativ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 Vârsta	1	.229**	.067	-.093	-.130	-.116	-.064	-.113	-.067	-.073	-.070	-.131
2 IMC	.288**	1	-.318**	-.487**	.293**	.271**	.217**	.228**	-.094	-.069	-.091	-.059
3 Stima față de înfățișare	-.145*	-.164*	1	.740**	-.410**	-.468**	-.397**	-.443**	.260**	.154*	.232**	.121

4 Stima față de greutate	-.129	-.207**	.623**	1	-.391**	-.404**	-.336**	-.362**	.170*	.044	.146*	.064
Feedback negativ	-.139	.330**	-.121	-.165*	1	.835**	.633**	.660**	.036	.008	-.007	-.003
5 Mama	-.153	.290**	-.063	-.076	.756**	1	.900**	.944**	.086	.072	.101	.113
6 Tata	-.044	.268**	-.056	-.046	.520**	.892**	1	.812**	.119	.060	.171*	.068
7 Cel mai bun / cea mai bună prietenă	-.189*	.203*	-.017	-.023	.558**	.942**	.802**	1	.079	.105	.107	.193**
Feedback pozitiv	-.209*	-.100	.252**	.151	.152	.077	.008	.055	1	.703**	.610**	.509**
9 Mama	-.238**	.003	.200*	.121	.103	.173*	.107	.211*	.755**	1	.603**	.634**
10 Tata	-.113	-.079	.143	.059	.049	.296**	.406**	.290**	.587**	.574**	1	.714**
11 Cel mai bun / cea mai bună prietenă	-.303**	-.175*	.176*	.061	.082	.266**	.197*	.345**	.587**	.610**	.763**	1
Alte persoane												

Notă. * $p < .05$, ** $p < .01$. În partea dreaptă sus sunt prezentate corelațiile în cazul fetelor ($N = 186$) iar în partea stângă jos sunt prezentate corelațiile în cazul băieților ($N = 144$)

În predicția stimei față de înfățișare la fete, în condițiile controlului IMC-ului și vârstei, feedbackul negativ primit din partea celei mai bune prietene explică cel mai mult din variația criteriului. De asemenea, o cantitate semnificativă de variație este explicată de feedbackul pozitiv din partea mamei. Referitor la stima față de greutate, semnificative s-au dovedit feedbackul negativ din partea mamei și din partea celei mai bune prietene. În predicția stimei față de corp la băieți, modelul a explicat 11% din variația stimei față de înfățișare și 9% din variația stimei față de greutate. Doar feedbackul negativ din partea mamei a contribuit semnificativ la variația stimei față de greutate.

4.5. Concluzii

În prezentul studiu am examinat relația dintre feedbackul asociat imaginii corporale și stima față de greutate și înfățișare la participanți cu vârsta cuprinsă între 15 și 20 de ani. Spre deosebire de alte studii care explorează preponderent feedbackul negativ, am luat în considerare atât frecvența feedbackului negativ, cât și a celui pozitiv. Mai mult, am solicitat participanților să raporteze diferențiat feedbackul primit de la părinți și cel primit de la prieteni sau de la alte persoane.

Deși nu am identificat diferențe semnificative de gen în frecvența feedbackului, impactul asupra stimei față de corp urmează patternuri diferite pentru fete și băieți. Mama este cel mai frecvent inițiator al mesajelor despre imagine corporală, indiferent de gen. Atât la fete cât și la băieți, feedbackul mamei contribuie semnificativ la scăderea stimei față de greutate. În cazul fetelor, rezultatul nu este surprinzător. De exemplu, Kluck (2012), examinând 168 de tinere cu vârsta cuprinsă între 16 și 24 de ani, concluzionează că mama, mai degrabă decât tatăl, oferă feedback negativ și încurajează controlul greutății. Vincent și Mc Cabe (2000) arată că adolescentele, spre deosebire de adolescenți, poartă conversații cu mama despre controlul greutății. În cazul băieților, faptul că tot mama este cea care face cu predilecție comentarii negative referitoare la imaginea corporală a acestora este oarecum contrar rezultatelor studiilor anterioare. Ericksen, Markey și Tinsley (2003) au arătat că tatăl este responsabil pentru

modelarea atitudinii față de propriul corp la băieți. Stanford și McCabe (2005) au identificat că mesajele venite de la cei doi părinți sunt la fel de relevante pentru stima față de corp a băieților. Aceași tendință a fost remarcată de Vincent și McCabe (2000) în studiul cărora frecvența comentariilor venite de la ambii părinți a avut pondere aproximativ egală. Pentru rezultatele prezentului studiu putem doar să speculăm o explicație, făcând trimitere la diferențe culturale. În primul rând, în cultura românească, îngrijirea și educarea copiilor este într-o mai mare măsură atribuția mamei decât a tatălui. În al doilea rând, tot ca un specific cultural, această temă a înfățișării este posibil să nu fie considerată ca fiind “demnă” pentru o discuție între tată și fiu. Studii viitoare care să includă și variabila comunicare între tată și fiu ar putea să aducă un plus de informații în acest sens.

IMC-ul s-a dovedit un corelat semnificativ al feedbackului negativ atât pentru fete, cât și pentru băieți. Persoanele cu un IMC ridicat au raportat o frecvență mai mare a comentariilor negative. Mai mult, la băieți, feedbackul pozitiv din partea altor persoane s-a asociat cu IMC în sensul că un IMC ridicat a corelat cu mai puține comentarii pozitive. Faptul că un IMC ridicat antrenează reacții verbale negative din partea celorlalți este bine documentat în literatură (Menzel et al., 2010). Într-un studiu recent, Herbozo, Menzel și Thompson (2013) evaluând aceste dimensiuni într-un eșantion de 924 adulte tinere, au arătat că participantele supraponderale primesc mai frecvent feedback negativ în comparație cu cele cu greutate normală sau subponderale.

În cazul fetelor, frecvența feedbackului explică variația stimei față de înfățișare și variația stimei față de greutate. Pentru băieți, feedbackul contribuie semnificativ doar la stima față de greutate, iar acest feedback vine de la familie, nu de la prieteni.

Feedbackul pozitiv, deși mult mai frecvent, pare să ajute mai puțin la mulțumirea cu propriul corp. Pentru a identifica o posibilă cauzalitate sunt necesare date longitudinale. Relația dintre feedbackul pozitiv și stima față de corp este o direcție de cercetare valoroasă pentru realizarea de programe de prevenție a dezvoltării insatisfacției. Faptul că feedbackul pozitiv, deși frecvent, nu a contribuit în mod semnificativ la stima față de corp, ridică semne de întrebare asupra modului în care trebuie abordată dezvoltarea unei imagini corporale pozitive. Așa cum sugera Herbozo și Thompson (2006) feedbackul, de orice natură ar fi, poate să promoveze o centrare excesivă pe propriului corp și o monitorizare exagerată a înfățișării, aspecte care, în timp, pot deveni factori de risc în dezvoltarea insatisfacției. Este posibil ca astfel de programe să fie mai eficiente dacă sunt direcționate spre dezvoltarea unor factori de protecție care să faciliteze o imagine corporală pozitivă, cum ar fi stima de sine, decât dacă se acționează direct asupra imaginii corporale.

Capitolul V

Investigarea rolului competențelor sociale și atletice în relația dintre feedback și stima față de corp

5.1. Introducere

Competențe sociale

Acceptarea de către cei din jur este o problemă foarte serioasă pentru adolescenți. Ei simt o nevoie imperioasă de a se integra în grupuri de aceeași vârstă, iar evaluările celorlalți vis-a-vis de propria persoană sunt foarte importante. În acest cadru social, imaginea corporală este modelată și întărită prin acceptare dependentă de înfățișare precum și prin conversații frecvente despre înfățișare, prin presiunea grupului și prin frecvente comparații cu ceilalți (Jones et al., 2006).

Suportul social și acceptarea socială sunt factori care atenuează insatisfacția față de propriul corp. Ata, Ludden și Lally (2007) au studiat modul în care suportul social și presiunea de a controla greutatea, presiune venită din partea familiei și a prietenilor sunt asociate imaginii corporale în adolescență. Suportul social s-a dovedit a fi asociat cu o stimă de sine crescută. Feragen, Kvaalem, Rumsey și Borge (2010) au arătat că acceptarea socială a fost asociată cu distress redus la persoane cu palatoschizis, sugerând că suportul social este o resursă relevantă de reziliență. Suportul social este posibil să contracareze de asemenea efectele feedbackului negativ relaționat înfățișării. Herbozo și Thompson (2006) sugerează că nu frecvența feedbackului este factorul de risc ci impactul emoțional asociat. Prin urmare, în condițiile în care persoana se percepe ca fiind acceptată de către cei din jur, frecvența feedbackului negativ este posibil să nu se asocieze cu o stimă față de corp scăzută.

Competențe atletice

Un alt aspect neglijat în studiul imaginii corporale este rolul competențelor fizice în percepția propriului corp. Schilder (1935-1978), deși cunoscut în literatura de specialitate ca fiind cel care a conceptualizat imaginea corporală ca o reprezentare statică și rigidă, a subliniat importanța mișcării în percepția relației dintre diferite părți ale corpului și conștientizarea propriului corp. Interviewând dansatori și instructori de aerobic despre imaginea corporală, Hanley (2005) identifică faptul că în cazul acestora, experiențierea imaginii corporale este mai degrabă holistică decât focalizată pe detalii. Superioritatea băieților în stima față de corp este considerată ca datorându-se centrării pe competențele funcționale în defavoarea celor estetice (Ricciardelli, McCabe, Holt & Finemore, 2003; Ricciardelli & McCabe, 2006). De asemenea, explorând percepția funcționalității și esteticii corpului în adolescență, Abbot și Barber (2011) concluzionează că implicarea în orice tipuri de sport, cu excepția dansului sau a baletului, este asociată cu o valorizare a aspectului funcțional al corpului în detrimentul celui estetic. Activitatea fizică este recunoscută ca având efecte pozitive asupra stimei de sine (Fox, 2000) și asupra imaginii corporale (Smolak, 2004). Utilizând un eșantion de studenți, Richman și Schaffer (2000) au investigat relația dintre implicarea în activități sportive și stima de sine, precum și potențiali mediatorii psihosociali ai acestei relații. Rezultatele lor au arătat că activitatea fizică favorizează dezvoltarea competențelor fizice, a unei imagini corporale pozitive, a flexibilității de gen, toate acestea ducând la o stimă de sine crescută. Participarea în diferite sporturi poate să reducă insatisfacția nu doar prin centrarea pe aspectul funcțional ci și prin faptul că un astfel de

stil de viață favorizează reducerea anxietății relaționate expunerii înfățișării în fața altora. Persoanele care practică diferite sporturi dezvoltă o oarecare flexibilitate vis-a-vis de managementul înfățișării, experiențiind situații diverse de expunere a corpului. De aceea, este posibil să nu manifeste rețineri în a-și “arăta” corpul. Prin urmare, deși studii precedente au evidențiat că încrederea crescută în propria imagine corporală a băieților este legată de o focalizare mai ridicată pe corpul funcțional (Cash et al., 2002), nivele crescute de competențe atletice contribuie la creșterea stimei față de înfățișare și în cazul fetelor (Lyu & Gill, 2012). În această direcție, Haugen, Säfvenbom și Ommundsen (2011) au identificat că efectul activității fizice asupra valorizării globale a sinelui este mediat de stima față de propriul corp și este chiar mai puternic la fete. Într-o cercetare asemănătoare, pe un eșantion de adulte tinere, Greenleaf, Boyer și Petrie (2009) au concluzionat că efectele activității fizice asupra stimei de sine au fost mediate de satisfacția față de imaginea corporală.

5.2. Obiective și ipoteze

Aceste date converg spre concluzia că atât competențele atletice cât și cele sociale contribuie la o stimă crescută față de corp. Pornind de la modelul cognitiv-comportamental al dezvoltării imaginii corporale, propus de Cash, conform căruia influențele sociale interacționează cu particularitățile individuale, contribuind astfel la satisfacția cu propriul corp, ne-am propus testarea rolului competențelor sociale și atletice în relația dintre feedbackul negativ și stima față de corp. Având dovezi empirice pentru o strânsă relație dintre stima de sine și stima față de corp (vezi secțiunea 1.9.2.2.) și pornind de la premisa conform căreia competențelor sociale și atletice sunt dimensiuni relevante ale sinelui mai ales în adolescență (Harter, 1999), ne așteptăm ca acestea să contribuie la stima față de corp și să modereze efectul feedback-ului relaționat înfățișării asupra stimei față de greutate și înfățișare.

5.3. Metodologie

Participanți

Eșantionul cuprinde 172 de participanți (97 fete și 75 băieți) cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani. Folosind ca limite în clasificarea greutății scorurile cut-off pentru adolescenți, propuse de Cole (2000), 155 participanți (82.9%) au fost clasificați ca având greutate normală, 20 (10.7%) au fost clasificați ca fiind subponderali iar 12 (6.4%) au fost încadrați în categoria de supragreutate. Indicele de masă corporală (IMC) a fost de 19.70 ($AS = 2.35$) pentru fete, respectiv 21.67 ($AS = 2.84$) pentru băieți.

Instrumente

Indicele de masă corporală (IMC)

IMC-ul s-a calculat împărțind valoarea greutății, exprimată în kilograme, la valoarea înălțimii, exprimată în metru la pătrat (Kg / m^2), informații raportate de participanți.

Stima față de corp

Autoevaluarea subiectivă a greutateii și a înfățișării a fost măsurată cu subscalele *Stima față de greutate* și *Stima față de înfățișare* din cadrul *Scalei stimei față de corp*, varianta pentru adolescenți și adulți (*The Body Esteem Scale for Adolescents and Adults- BESAA*; Mendelson, Mendelson & White 2001).

Feedbackul negativ relaționat imaginii corporale

Frecvența feedbackului negativ a fost măsurată utilizându-se subscala *Feedback negativ*, din cadrul *Scalei comentariilor verbale relaționate înfățișării fizice (Verbal Commentary on Physical Appearance Scale – VCOPAS*, Herbozo & Thompson, 2006).

Competențele sociale și atletice

Competențele sociale și atletice au fost măsurate utilizând subscala *Abilități fizice* și subscala *Relații sociale* din cadrul *Chestionarul descrierii sinelui (Self Description Questionnaire III, SDQIII*, March, Ellis, Parada, Richards & Heubeck, 2005). Subscala *Abilități fizice* (Physical Abilities) cuprinde nouă itemi care conțin afirmații generale cu privire la competențele fizice așa cum sunt percepute de participanți (de ex. *Sunt neîndemânatic și am probleme de coordonare în multe sporturi și activități fizice. Îmi place sportul și orice activitate fizică*). Subscala *Relații sociale* cuprinde de asemenea nouă itemi care fac referire la calitatea relațiilor sociale (de ex. *Mă simt confortabil să vorbesc cu cei din jurul meu. Am puțini prieteni pe care să mă bazez*). Autorii au raportat o bună consistență internă, valoarea Alpha Cronbach situându-se între .80 și .89. În prezentul eșantion am obținut o valoare Alpha Cronbach de .88 pentru competențele atletice, respectiv de .76 pentru competențele sociale.

5.4. Rezultate

5.4.1. Asocierea dintre competențe sociale, competențe atletice, stima față de corp și frecvența feedbackului negativ

Competențele sociale și atletice corelează pozitiv cu stima față de înfățișare atât pentru fete cât și pentru băieți (Tabelul 7). Participanții care s-au declarat mulțumiți cu propria înfățișare au raportat un nivel ridicat al competențelor sociale și atletice. De asemenea, participanții care s-au declarat mulțumiți cu propria greutate, au raportat un nivel crescut al competențelor sociale, în cazul fetelor, respectiv un nivel crescut al competențelor atletice, în cazul băieților. Pentru fete, mulțumirea cu propria greutate este asociată succesului în cadrul relațiilor sociale. În schimb, pentru băieți, competențele atletice sunt cele care se asociază cu stima față de greutate. Cât despre feedbackul negativ, în eșantionul fetelor, atât competențele atletice cât și cele sociale s-au asociat semnificativ cu feedbackul negativ relaționat imaginii corporale. Fetele care au declarat că primesc comentarii negative despre felul în care arată au raportat un nivel scăzut atât al competențelor sociale cât și al celor atletice. Pentru băieți, feedbackul negativ nu a fost relevant în relație cu percepția competențelor fizice și sociale.

Tabelul 7. Asocierea dintre stima față de înfățișare și greutate, competențe sociale și atletice și feedback negativ

Coeficient de corelație Pearson (N=98 fete)	1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---	---

IMC (1)	-	-.318**	-.487**	-.073	-.013	.137	
Stima față de înfățișare (2)		-	.740**	.281**	.205*	-.414**	
Stimafață de greutate (3)			-	.354**	.169	-.348**	
Competențe sociale (4)				-	.214*	-.325**	
Competențe atletice (5)					-	-.203*	
Feedback negativ – total (6)						-	
* $p < .05$, ** $p < .01$							
	($N=90$ băieți)	1	2	3	4	5	6
IMC (1)		-	-.108	-.157	.156	.010	.044
Stima față de înfățișare (2)			-	.635**	.284**	.305**	-.123
Stimafață de greutate (3)				-	.110	.241*	-.167*
Competențe sociale (4)					-	.327**	.041
Competențe atletice (5)						-	-.026
Feedback negativ – total (6)							-
* $p < .05$, ** $p < .01$							

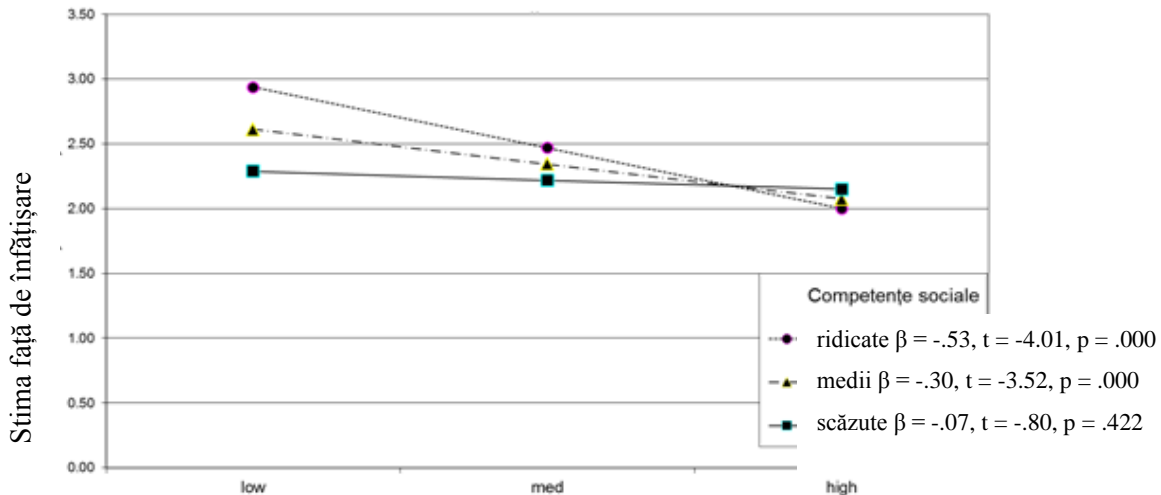
Pentru a observa în ce măsură putem prezice variația stimei față de înfățișare și greutate pornind de la aceste corelate, am utilizat regresia multiplă ierarhică. Analizele au fost realizate separat pentru băieți și fete. La fete, în condițiile controlării IMC-ului și frecvenței feedbackului, competențele sociale au contribuit atât la stima față de înfățișare ($F(4,93) = 9.032, p = .000, \beta = .20, t = 2.147, p = .034$), cu un R^2 schimbare de .05 ($p = .026$) cât și la stima față de greutate ($F(4,93) = 19.839, p = .000, \beta = .24, t = 2.970, p = .004$), cu un R^2 schimbare de .06 ($p = .007$). La băieți, în aceleași condiții, competențele atletice au contribuit semnificativ la stima față de înfățișare ($F(4,76) = 3.571, p = .010, \beta = .22, t = 2.067, p = .042$), cu un R^2 schimbare de .12 ($p = .005$).

5.4.2. Rolul de moderator al competențelor sociale în relația dintre feedbackul negativ și stima față de înfățișare și greutate

Pornind de la rezultatele analizei de regresie conform căreia doar la fete am identificat o contribuție semnificativă a competențelor sociale, în condițiile controlului frecvenței feedbackului, am testat un potențial efect de interacțiune, utilizând regresia multiplă ierarhică. În scopul evitării fenomenului de multicolinearitate, scorurile au fost centrate urmând procedura și recomandările propuse de Aiken și West (1991). Variabila interacțiune s-a obținut multiplicând variabilele centrate. În ecuația de regresie, în primul pas au fost introduse feedbackul negativ și competențele sociale, iar în al doilea pas, produsul dintre cele două variabile centrate. Conform rezultatelor, competențele sociale au moderat relația dintre feedback și stimă față de înfățișare, dar nu au moderat relația dintre feedback și stimă față de greutate.

Modelul a fost semnificativ în predicția stimei față de înfățișare ($F(3,94) = 9.130, p = .000$), explicând 22% din variația acesteia. Introdusă în pasul doi, interacțiunea a explicat 7% din varianța stimei față de înfățișare. Așa cum este ilustrat în figura 5, panta de regresie este semnificativă pentru participanții cu un nivel mediu și ridicat al competențelor sociale.

Pentru stima față de greutate, modelul a fost de asemenea semnificativ, ($F(3.94) = 7.297$, $p = .000$), explicând 18% din varianță. Interacțiunea dintre feedback și competențe sociale nu a contribuit semnificativ la stima față de greutate.

Feedback negativ relaționat imaginii corporale
 Figura 5. Efectul de moderare al competențelor sociale în relația dintre feedback și stima față de înfățișare

5.5. Concluzii

Studiul a avut ca scop identificarea unui potențial rol protectiv al competențelor sociale și atletice în relația dintre feedbackul direct despre înfățișare și stima față de corp. Feedbackul negativ despre imaginea corporală s-a dovedit un corelat semnificativ al competențelor sociale și atletice doar pentru fete. Rezultatul poate fi explicat făcând trimitere la studii anterioare referitoare în special la motivația fetelor pentru nonimplicarea în activități fizice. Studiind modificări în implicarea în activități fizice de-a lungul adolescenței, Labbrozzi, Robazza, Bertollo, Bucci și Bortoli (2013) au arătat că declinul în preferința pentru activități fizice, la fete, se datorează nu doar creșterii IMC-ului ci și expectanțelor sociale. Presiunea socială coroborată cu un control extern s-au dovedit a fi factori de risc în refuzul de a mai participa la activități fizice (Gillison, Standage & Skevington, 2011). De exemplu, Jensen și Steele (2009) au arătat că frecvența scăzută a participării la activități fizice, în cazul fetelor, a fost relaționată cu o incidență mai mare a criticii referitoare la greutate. Relația nu s-a regăsit la băieți. În acest punct putem doar să speculăm o legătură causală. Probabil feedbackul negativ duce la nonimplicare, fapt care generează o autoevaluare negativă a competențelor atletice. Prezența, doar la fete, a relației dintre competențele sociale și feedbackul negativ este de asemenea justificată și susținută de studii anterioare. Fetele cred adesea că un corp perfect le va facilita integrarea socială (Jones, 2004; Gerner & Wilson, 2005)

Numărul redus de participanți și datele autoraportate este posibil să fie responsabile pentru faptul că abilitățile atletice ale fetelor nu au fost predictorii relevanți în relație cu stima față de corp. O modalitate prin care am fi putut investiga aceste competențe ar fi un chestionar care să măsoare frecvența implicării în diferite sporturi. Astfel datele obținute ar fi avut un grad mai mare de obiectivitate. Mai mult, am fi obținut informații despre ce fel de activități fizice se practică. Studii anterioare au arătat că implicarea în sporturi estetice cum ar fi baletul sau dansul nu ar avea efecte benefice asupra stimei față de corp (Cumming & Duda, 2012).

Pornind de la rezultatele obținute, putem să concluzionăm că atât competențele atletice cât și cele sociale sunt factori de protecție împotriva dezvoltării unei stime scăzute față de înfățișare și greutate și pot să facă obiectul unor programe de intervenție pentru creșterea stimei față de corp în adolescență. În ceea ce privește diferențele de gen, rezultatele sugerează că imaginea corporală a fetelor este un fenomen impregnat mai puternic social decât imaginea corporală a băieților. Competențele sociale sunt un factor de protecție care pare mult mai relevant pentru fete. La băieți, competențele atletice sunt cele care primează.

Capitolul VI

Perfecționismului și interiorizarea idealului de atractivitate promovat sociocultural în relație cu influențe sociale directe și stima față de corp

6.1. Introducere

În perioada adolescenței, idealul de atractivitate promovat în mass-media pare să se bucure de mare popularitate atât în rândul băieților cât și al fetelor. Un corp suplu în cazul fetelor și cât mai muscular în cazul băieților este aspirația oricărui adolescent și nu numai. Reflectând o conformație fizică mult diferită de media populației, aceste standarde sunt aproape imposibil de atins. Presiunea exercitată de mass-media și întărită de persoanele semnificative, este considerată un factor care contribuie la dezvoltarea tulburărilor alimentare (Hausenblas, Campbell, Menzel, Doughty, Levine & Thompson, 2013). Deși, în mod virtual, toți adolescenții sunt expuși la astfel de mesaje din mass-media, există o mare variabilitate în populație, din punct de vedere al adoptării acestui ideal ca standard personal (Dittmar & Haward, 2004). Studii calitative arată că o mare parte din adolescenți evaluează critic imaginile promovate în mass-media și înțeleg că reprezintă o realitate utopică (Holmquist & Frisén, 2012; Diedrichs, Lee & Kelly, 2011). Dittmar (2009) sugerează că este important să identificăm care sunt factorii individuali care mediază sau moderează relația dintre presiunea socioculturală de a adera la un corp perfect și modul în care adolescenții se raportează la propriul corp.

Unul dintre potențialii factori individuali de risc, puțin explorați în relație cu imaginea corporală, deși ocupă un loc central în modelele tulburărilor alimentare, este nivelul perfecționismului (Bardone-Cone, Wonderlich, Frost, Bulik, Mitchell, Uppala & Simonich, 2007). Persoanele perfecționiste își setează standarde înalte în diferite domenii ale vieții și percep adesea că acceptarea de către cei din jur este dependentă de succesul personal (Jones, 2004).

Considerat pentru o lungă perioadă de timp ca fiind o variabilă unidimensională, perfecționismul a fost descris în ultima vreme ca un construct multidimensional (Hewitt, Flett, Besser, Sherry & McGee, 2003). Ca și consecință imediată în studiul imaginii corporale, cercetătorii au făcut demersuri pentru a identifica dimensiunile care sunt asociate cu un nivel scăzut al satisfacției cu propriul corp. În acest sens, Sherry, Vriend, Hewitt, Sherry, Flett și Wardrop (2009) au diferențiat între nevoia de a fi perfect și nevoia de a ascunde propriile imperfecțiuni și au arătat că persoanele cu un nivel ridicat de insatisfacție față de propriul corp au înregistrat un puternic impuls de a evita să își arate imperfecțiunile în fața celorlalți. Hewitt și Flett (1991) citați de Grammas și Schwartz (2009) consideră că nevoia de a ascunde propriile imperfecțiuni este generată de percepția că cei din jur cer prea mult de la un individ. Autorii numesc această dimensiune perfecționism prescris social. Într-un eșantion de adulți tineri de gen masculin, Grammas și Schwartz (2009) arată că acest tip de perfecționism este asociat cu interiorizarea idealului de imagine corporală promovat în mass-media și cu dorința de a modifica masa musculară. Adolescenții care consideră că este important să fie percepuți ca fiind perfecți sunt probabil mult mai receptivi la modelele de corp perfect promovate în mass-media. Într-un studiu anterior, McGee, Hewitt, Sherry, Parking și Flett (2005) au arătat că această nevoie este asociată cu insatisfacție și tulburări alimentare doar în cazul persoanelor de gen feminin. La persoane de gen masculin, perfecționismul orientat spre sine a fost identificat ca fiind asociat cu dorința de a mări masa musculară (Davis, Karvinen & McCreary, 2005). Perfecționismul orientat spre sine presupune așteptări exagerate îndreptate spre propria persoană. În domeniul tulburărilor alimentare, această dimensiune a fost relaționată cu un comportament alimentar restrictiv, fiind un predictor relevant al tulburărilor anorexice (Bardone-Cone, 2007).

Puțin studiat este modul în care perfecționismul intervine în relația dintre influențele socioculturale și dezvoltarea insatisfacției. Van den Berg, Thompson, Obremski-Brandon și Coovert (2002) au arătat că perfecționismul predispune spre o receptivitate crescută spre cei din jur și o comparare frecventă cu aceștia. Studiul a relevat că perfecționismul este mai degrabă un factor distal, relaționat influențelor socioculturale, factor care declanșează mecanisme cum ar fi receptivitatea crescută față de idealul de atractivitate promovat în mass-media. Boone, Soenens și Braet (2011) aduc de asemenea dovezi în acest sens. Pornind de la teoria socioculturală a dezvoltării tulburărilor alimentare, au explorat în ce măsură perfecționismul și atitudinea față de idealul de atractivitate contribuie la dezvoltarea insatisfacției și a simptomelor bulimice, într-un eșantion de adolescenți. Credința că trebuie să apar în fața celorlalți ca fiind perfect a contribuit atât în mod direct cât și mediat de presiunea de a adera la idealul de atractivitate și de dezvoltarea insatisfacției, la apariția, doi ani mai târziu, a simptomelor bulimice. Perfecționismul concretizat în standarde personale înalte a contribuit la apariția simptomelor bulimice doar mediat de mecanismele mai sus amintite. În respectivul eșantion nu s-au identificat diferențe semnificative de gen. Într-un studiu transversal, pe un eșantion de adulte tinere, Tissot și Crawther (2008) au evidențiat rolul mediator al interiorizării idealului în relația dintre perfecționismul prescris social și simptomele bulimice. Mai mult, cercetătorii au identificat o relație de mediere parțială între perfecționismul prescris social și interiorizarea idealului, perfecționismul orientat spre sine având

calitatea de mediator. Cu alte cuvinte, percepția că cei din jur exercită o presiune pentru a atinge perfecțiunea, duce la interiorizarea idealului sociocultural de imagine corporală cu atât mai mult cu cât o persoană dezvoltă cerințe exagerate față de sine. Perfecționismul centrat pe sine pare o variabilă mult mai apropiată de interiorizarea idealului, interpunându-se între aceasta și perfecționismul prescris social. Într-un studiu longitudinal mult mai recent, Wojtowicz și Ranson (2012), explorând nivelul de interiorizare al idealului în materie de imagine corporală, perfecționismul, stima de sine și IMC, au arătat că doar ultimele două variabile au fost predictori semnificativi ai creșterii insatisfacției pe parcursul unui an, la adolescente de 15 ani. Perfecționismul, deși asociat tachinărilor despre greutate, nu a contribuit la creșterea insatisfacției. Totuși, date despre relația dintre perfecționism și anxietate socială sugerează că este plauzibil ca un nivel ridicat al perfecționismului să medieze între influențele socioculturale și mulțumirea față de propriul corp. De exemplu, într-un studiu referitor la relația dintre perfecționism, feedback social, depresie și anxietate socială, Nepon, Flett, Hewitt și Molnar (2011) au arătat că perfecționismul prescris social și nevoia de a apărea ca fiind perfect în fața celorlalți s-au asociat cu feedbackul negativ și au contribuit la un nivel ridicat al anxietății sociale. Persoanele cu un nivel ridicat al perfecționismului interpersonal au reacționat intens la feedbackul social negativ.

Rezultatele contradictorii, numărul limitat de studii dar și relevanța acestui factor de risc în dezvoltarea tulburărilor alimentare justifică necesitatea investigării relației dintre perfecționism, interiorizarea idealului de corp perfect, influențe socioculturale și stima față de corp.

Așa cum am menționat mai sus, idealul promovat în mass-media este adesea întărit de persoanele din cercul social restrâns. O modalitate mai subtilă de influențare a imaginii corporale, în comparație cu feedbackul direct oferit de cei din jur, sunt conversațiile relaționate înfățișării. Mai ales în adolescență, conversațiile despre înfățișare, greutate și managementul acestora sunt un subiect frecvent de discuții. O cantitate semnificativă de studii a documentat existența unei relații între conversații pe tema supragreutății și dezvoltarea insatisfacției vis-a-vis de propriul corp și a tulburărilor alimentare (Cash et al, 2002; Compeau & Ambwani, 2013; Tompkins, Martz, Rocheleau & Bazzini, 2009; Warren, Holland, Billings & Parker, 2012). De exemplu, Warren și colaboratorii (2012) au ilustrat asocierea dintre conversații despre greutate, nivelul satisfacției și dorința de a avea un corp suplă, într-un studiu pe un eșantion de adulte tinere. Utilizând un design experimental, Stice, Maxfield și Wells (2003) au arătat că expunerea la conversații despre supragreutate și despre presiunea socioculturală de a avea un corp suplă au dus la creșterea insatisfacției. Efectul a fost moderat de nivelul inițial al interiorizării idealului, al satisfacției și al suportului social.

Nu doar conversațiile despre greutate au efecte negative în relație cu imaginea corporală. Într-un studiu transversal, pe un eșantion de adolescenți, Jones, Vigfudottir & Lee (2004) au arătat că frecvența implicării în conversații generale pe tema înfățișării s-a asociat cu nivelul interiorizării idealului și al satisfacției. Prezent pentru ambele genuri, efectul a fost mai puternic pentru fete. Încercând să identifice conținutul acestor conversații printre persoane de gen

masculin, Engeln, Sladek și Waldron (2013) au arătat că acest tip de conversații sunt direcționate de regulă spre masa musculară, spre forma corpului și spre greutate. S-a sugerat că adolescenții participă la astfel de discuții nu neapărat dintr-o preocupare sinceră cu propria înfățișare ci, de multe ori, din nevoia de a se integra și de a fi acceptați de grup (Jones, 2004; Tompkins et al., 2009).

6.2. Obiective

Pornind de la aceste date, prezentul studiu își propune investigarea relației dintre conversații despre înfățișare, perfecționism, interiorizarea idealului și stima față de corp. Un prim obiectiv este acela de a investiga dacă aceste conversații contribuie la stima față de înfățișare și greutate. De asemenea, intenționăm să explorăm dacă nivelul perfecționismului este un predictor al stimei față de corp și al interiorizării idealului. Un alt obiectiv al studiului este acela de a investiga calitatea perfecționismului și interiorizării idealului de a media între influențe sociale și stima față de corp. Pornind de la studii anterioare care sugerează că perfecționismul este un factor distal care favorizează interiorizarea idealului, vom analiza măsura în care nivelul interiorizării mediază între perfecționism și stima față de corp.

6.3. Metodologie

Participanți:

Eșantionul cuprinde 269 participanți (119 fete și 150 băieți) cu vârsta cuprinsă între 15 și 19 ani. Folosind ca limite în clasificarea greutateii scorurile cut-off pentru adolescenți, propuse de Cole (2000), 214 participanți (82.6%) au fost clasificați ca având greutate normală, 20 (7.7%) au fost clasificați ca fiind subponderali iar 25 (9.7%) au fost încadrați în categoria de supragreutate. Indicele de masă corporală (IMC) a fost de 19.81 ($AS = 2.34$) pentru fete, respectiv 22.14 ($AS = 2.98$) pentru băieți.

Instrumente

Indicele de masă corporală (IMC)

IMC-ul s-a calculat împărțind valoarea greutateii, exprimată în kilograme, la valoarea înălțimii, exprimată în metru la pătrat (Kg / m^2), informații raportate de participanți.

Stima față de corp

Autoevaluarea subiectivă a greutateii și a înfățișării a fost măsurată cu subscalele *Stima față de greutate* și *Stima față de înfățișare* din cadrul *Scalei stimei față de corp*, varianta pentru adolescenți și adulți (*The Body Esteem Scale for Adolescents and Adults- BESAA*; Mendelson, Mendelson & White 2001).

Interiorizarea idealului sociocultural al imaginii corporale

Nivelul interiorizării idealului a fost măsurat cu subscala numită *Internalizare*, a *Scalei atitudinilor socioculturale față de înfățișare* (*Socio-cultural Attitudes towards Appearance Scale - SATAQ*, Heinberg, Thompson & Stormer, 1994).

Perfecționismul centrat pe sine și perfecționismul prescris social

Cele două dimensiuni ale perfecționismului au fost măsurate utilizând Scala perfecționismului la copii și adolescenți (*Child and Adolescent Perfectionism Scale – CAPS-14*, O'Connor, Dixon & Rasmussen, 2009). Subscala Perfecționism prescris social (*Socially Prescribed Perfectionism, SPP*) conține șapte itemi care surprind percepția că cei din jur cer prea mult de la un individ (ex. *Familia mea se așteaptă să fiu perfect. Oamenii cer de la mine mai mult decât pot eu să ofer*). Autorii au raportat o valoare corespunzătoare a Alpha Cronbach de .85. În acest studiu, subscala a avut o bună consistență internă cu o valoare a Alpha Cronbach de .82. Subscala Perfecționism orientat spre sine (*Self-Oriented Perfectionism, SOP*) conține de asemenea șapte itemi care măsoară nevoia de a fi perfect (ex. *Încerc să fiu perfect în tot ceea ce fac.*). Valoarea Cronbach Alpha raportată de autori a fost de .76. În acest studiu, subscala a avut o bună consistență internă cu o valoare a Alpha Cronbach de .74.

Conversații relateate înfățișării

Frecvența implicării în conversații despre înfățișare a fost măsurată utilizând subscala Conversații despre înfățișare (*Appearance Conversation with friends*) din cadrul scalei *Peer Appearance Culture*, Jones, Vigfusdottir & Lee, 2004. Scala este constituită din cinci itemi care se referă la conversații pe tema aspirațiilor și managementului înfățișării (ex. *Vorbesc adesea cu prietenii mei despre cum să facem să arătăm mai bine. Vorbesc adesea cu prietenii mei despre cum ne-ar plăcea să arătăm*). În prezentul eșantion, am obținut o valoare Cronbach Alpha de .81 pentru fete și de .77 pentru băieți.

6.4. Rezultate

Fetele care aderă la idealul de corp perfect promovat în mass-media își impun standarde personale înalte și percep că cei din jur așteaptă ca ele să fie perfecte. Frecvența implicării în conversații relateate înfățișării se asociază cu ambele dimensiuni ale perfecționismului.

În eșantionul băieților, ambele tipuri de perfecționism corelează cu stima față de înfățișare, cu nivelul de interiorizare al idealului și cu frecvența implicării în conversații relateate înfățișării. Stima față de greutate se asociază doar cu perfecționismul centrat pe sine.

Pentru a explica măsura în care perfecționismul și nivelul de interiorizare al idealului contribuie la stima față de corp, în condițiile controlului influențelor socioculturale și al IMC-ului, am utilizat regresia multiplă ierarhică separat pentru fiecare gen. Indicele de masă corporală a fost introdus în primul pas, urmat fiind de frecvența implicării în conversații despre înfățișare, în pasul doi. În pasul trei a fost introdus nivelul de interiorizare a idealului și cele două dimensiuni ale perfecționismului, având ca și variabile dependente stima față de înfățișare și stima față de greutate.

În eșantionul fetelor, modelul de regresie a explicat o cantitate semnificativă de varianță atât pentru stima față de înfățișare [$F(5,97) = 13.37, p = .000$] cât și pentru stima față de greutate [$F(5,97) = 13.38, p = .000$]. R^2 schimbare a fost semnificativ pentru fiecare pas. Referitor la stima față de înfățișare, rezultatele demonstrează că în condițiile controlului indicelui de masă corporală și al conversațiilor relateate înfățișării, perfecționismul prescris social ($\beta = -.26, t = -2.72, p < .001$) și interiorizarea idealului ($\beta = -.38, t = -4.268, p < .001$) sunt predictorii relevanți.

Cât despre stima față de greutate, doar nivelul de interiorizare al idealului ($\beta = -.33, t = -3.778, p < .001$) s-a dovedit a fi predictor semnificativ în condițiile controlului influențelor mai sus menționate. Contrar ipotezei, nivelul perfecționismului centrat pe sine nu a contribuit semnificativ la stima față de înfățișare și greutate în cazul fetelor.

În eșantionul băieților, modelul de regresie a explicat o cantitate de varianță mult mai redusă dar semnificativă atât pentru stima față de înfățișare [$F(5,137) = 3.94, p = .002$] cât și pentru stima față de greutate [$F(5,137) = 3.10, p = .011$]. În predicția stimei față de înfățișare, R^2 schimbare a fost semnificativ doar pentru pasul trei. În condițiile controlului IMC-ului și conversațiilor despre înfățișare, nivelul perfecționismului centrat pe sine ($\beta = -.19, t = -2.168, p < .05$) și nivelul de interiorizare al idealului ($\beta = -.18, t = -2.159, p < .05$) s-au dovedit a fi predictori relevanți ai stimei față de înfățișare. Pentru stima față de greutate, R^2 schimbare a fost semnificativ pentru primul pas și la limită pentru pasul trei. Doar IMC-ul ($\beta = -.20, t = -2.437, p < .05$) și interiorizarea idealului ($\beta = -.19, t = -2.191, p < .05$) au explicat o cantitate semnificativă de varianță.

6.4.1. Analiza de mediere pentru relația dintre conversații despre imaginea corporală și stima față de corp, având ca mediatori perfecționismul și interiorizarea idealului

Efectul de mediere multiplă al interiorizării idealului și al perfecționismului prescris social, în relația dintre frecvența conversațiilor pe tema înfățișării și stima față de înfățișare, a fost testat utilizând metoda lui Preacher și Hayes (2008), metodă care permite compararea mai multor mediatori. Metoda pornește de la asumția că există relații semnificative între toate variabilele incluse în model. Dintre potențialele modele de mediere, s-a dovedit a respecta condițiile inițiale relația dintre frecvența conversațiilor despre înfățișare și stima față de înfățișare având ca mediatori interiorizarea idealului și perfecționismul prescris social. Precondițiile au fost satisfăcute doar în cazul fetelor. În diagrama de mai jos sunt reprezentate rezultatele analizei de mediere.

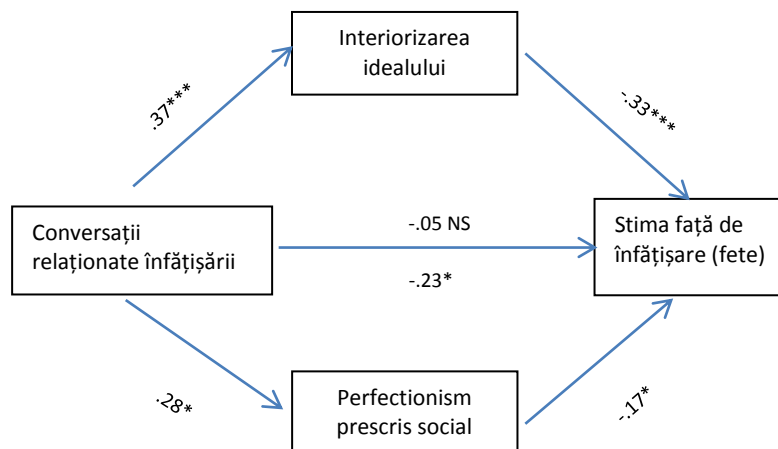

Figura 6. Diagrama medierii pentru relația dintre conversații despre înfățișare și stima față de înfățișare

Toți coeficienții de regresie beta au fost semnificativi, la pragul de $p < .05$ (vezi Figura 6). R^2 schimbare a fost semnificativ ($R^2 = .14$, $p = .0001$). Adăugarea mediatorilor la ecuația de regresie a scăzut semnificativ procentul de varianță al stimei față de înfățișare explicat de conversații relaționate înfățișării, medierea fiind totală.

6.4.2. Analiza de mediere pentru relația dintre dimensiunile perfecționismului și stima față de corp, având ca mediator interiorizarea idealului

În concordanță cu criteriile privind analiza de mediere simplă (Baron & Kenny, 1986), am verificat dacă nivelul interiorizării și dimensiunile perfecționismului satisfac condițiile necesare ca variabile mediator ale relației dintre influențele sociale sub formă conversații relaționate înfățișării și stima față de înfățișare și greutate. Astfel, predictorul trebuie să fie semnificativ asociat atât cu mediatorul, cât și cu variabila dependentă, iar după controlarea efectelor mediatorului, relația dintre predictor și variabila dependentă ar trebui să se reducă parțial sau total, pierzându-și semnificația, în cazul unei medieri totale. Respectând aceste criterii de mediere am verificat dacă interiorizarea idealului de corp perfect satisface condițiile necesare ca variabilă mediator a relației dintre dimensiunile perfecționismului și stima față de înfățișare și greutate separat pentru fete și băieți. Dintre cele opt modele rezultate, două s-au dovedit a respecta condițiile de asociere. Pentru fete, interiorizarea idealului s-a dovedit a fi potential mediator al relației dintre perfecționismul prescris social și stima față de înfățișare. Pentru băieți, interiorizarea idealului a respectat condițiile de mediere a relației dintre perfecționismul centrat pe sine și stima față de înfățișare. Rezultatele analizelor de regresie sunt prezentate în figura 7.

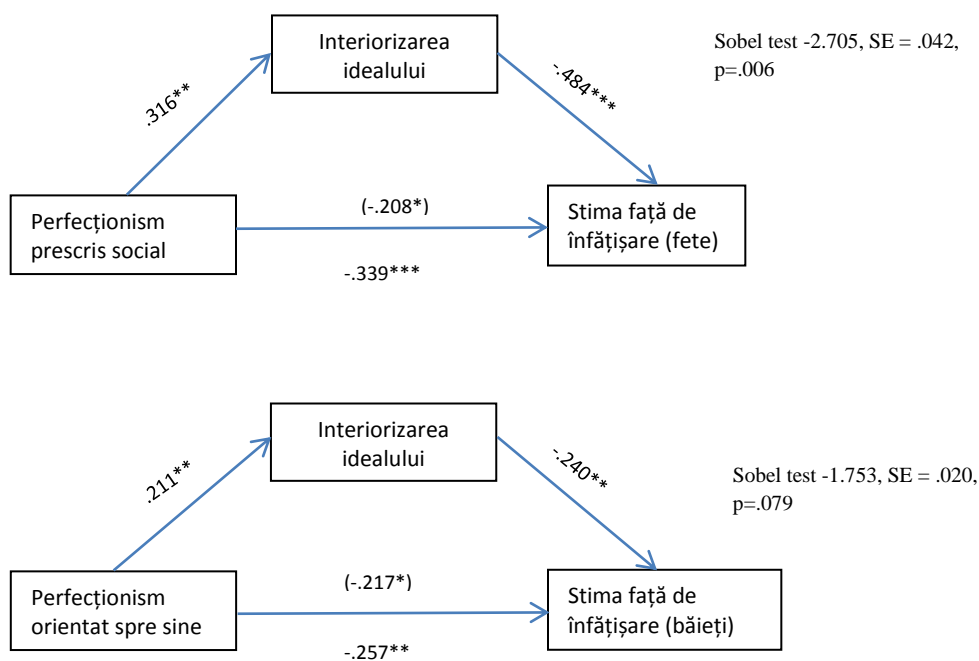

Figura 7. Diagrama medierii pentru relația dintre perfecționismul prescris social și stima față de înfățișare și pentru relația dintre perfecționism orientat spre sine și stima față de înfățișare

Toți coeficienții de regresie au fost semnificativi la pragul de $p < .05$. Adăugarea mediatorilor la ecuația de regresie a scăzut semnificativ procentul de varianță al stimei față de înfățișare explicat de perfecționism. La fete, interiorizarea idealului a mediat total relația dintre perfecționismul prescris social și stima față de înfățișare. La băieți, deși procentul de varianță a scăzut semnificativ, testul Sobel nu a confirmat prezența medierii.

6.6. Concluzii

Concentrarea pe perfecționism, ca variabilă psihologică în relație cu imaginea corporală, a dus la evidențierea unor notabile diferențe de gen. Dimensiunea socială a perfecționismului a fost relevantă pentru fete, în timp ce dimensiunea individuală a contribuit la imaginea corporală a băieților. Dacă, de exemplu, afectivitatea negativă și stima de sine sunt mai relevante pentru fete, în dezvoltarea insatisfacției (Ricciardelli, 2003), perfecționismul pare să fie o dimensiune care merită atenție în explorarea mulțumiri cu propriul corp, în special la persoane de gen masculin.

Luând în considerare faptul că am utilizat un design transversal, nu putem să emitem concluzii referitoare la relații temporale între variabilele testate prin analize de mediere. De asemenea, utilizarea unei scale care nu a făcut trimitere directă la nemulțumirea față de masa musculară este posibil să fie cauza pentru care nu am identificat conversațiile despre imaginea corporală ca fiind predictorii ai nivelului satisfacției la băieți. Tot cu privire la scale, un instrument care să măsoare nivelul perfecționismului specific imaginii corporale ar putea fi mult mai valoros în a surprinde mecanismele care contribuie la dezvoltarea imaginii corpore. În acest sens, Young și Stoeber (2012) au dezvoltat o scală a perfecționismului în materie de înfățișare fizică (*Physical Appearance Perfectionism Scale*), scală compusă din două subscale: Îngrijorare legată de imperfecțiunea fizică (*Worry about imperfection*) și Speranța de a avea un corp perfect (*Hope for perfection*). Cu toate acestea, studiul are meritul de a aduce dovezi empirice pentru faptul că perfecționismul favorizează interiorizarea idealului și contribuie la stima față de înfățișare diferit în funcție de gen. Luând în considerare numărul în creștere al preocupărilor legate de imaginea corporală în rândul bărbaților (Adams, Turner & Bucks, 2005), înțelegerea factorilor de natură individuală, care contribuie la dezvoltarea imaginii corporale, are implicații clinice deosebite, permițând identificarea domeniilor de intervenție. În termeni de prevenție, rezultatele sugerează că o stimă crescută față de corp este favorizată de o intervenție asupra nivelului perfecționismului. Dacă la băieți, este benefică o centrare pe particularitățile individuale, la fete, intervenția este recomandat să se direcționeze înspre factorii sociali.

Capitolul VII

Testarea efectelor expunerii la imagini care reprezintă idealul de atractivitate promovat socio-cultural asupra nivelului anxietății relaționate înfățișării în contexte sociale.

7.1. Introducere

Efectul negativ al mass-mediei în dezvoltarea insatisfacției față de propriul corp este bine documentat în literatură prin variate designuri de cercetare (Groesz, Levine & Murnen; Grabe, Ward & Hyde, 2008; Grogan, 2008). Studii experimentale arată că este suficient ca o persoană să vizualizeze, pentru scurt timp, imagini care conțin idealul de atractivitate promovat sociocultural, pentru a dezvolta emoții negative față de felul în care arată (Hausenblass, 2013). Efectul este mai puternic pentru persoane de gen feminin (Grogan, 2008) dar mai puțin studiat în eșantioane de gen masculin (Labre, 2002; Blond, 2008). De asemenea, efectul este mai puternic în adolescență (Want, 2009). Principalele mecanisme considerate responsabile pentru această relație sunt adoptarea idealului de corp perfect promovat în mass-media și compararea socială.

Majoritatea studiilor care evaluează efectul expunerii la imagini din media se concentrează pe efectul asupra evaluării intrapersonale, arătând că expunerea chiar pentru un scurt interval de timp, duce la creșterea nemulțumirii față de propriul corp. Puțin se știe însă despre efectul asupra evaluării interpersonale. Adolescenții în special sunt preocupați de cum sunt percepuți de ceilalți. Succesul în managementul înfățișării este validat în context social, interpersonal. În acest sens, Choi, Leshner și Choi (2008) emit ipoteza că este posibil ca de fapt nu atitudinea noastră față de conceptul de corp perfect să fie factorul de risc ci percepția atitudinii celorlalți, în special a persoanelor semnificative.

7.2. Obiective și ipoteze

Pornind de la aceste aspecte, prezentul studiu își propune examinarea efectelor vizualizării unor imagini, care ilustrează idealul de corp perfect, asupra nivelului anxietății relaționate imaginii corporale, la adolescenți.

Ipoteze

1. Expunerea la reprezentări vizuale ale idealului de atractivitate în comparație cu imagini neutre, duce la creșterea nivelului anxietății relaționate expunerii corpului în context social
2. Persoanele care au adoptat idealul de corp perfect ca standard personal vor înregistra un nivel mai crescut al anxietății în comparație cu participanții care nu aderă la acest standard
3. Stima față de înfățișare și greutate moderează efectul expunerii, astfel încât o stimă crescută va duce la un efect semnificativ mai mic în comparație cu o stimă ridicată.
4. Genul subiecților va modera relația astfel încât impactul asupra fetelor va fi semnificativ mai mare decât impactul asupra băieților.

7.3. Metodologie

Participanți:

La experiment au participat 131 de adolescenți (82 fete) cu vârsta cuprinsă între 15 și 16 ani. IMC-ul înregistrat o valoare medie de 19.71 ($AS= 2.25$) pentru fete, respectiv de 20.4 ($AS = 2.82$) pentru băieți.

Instrumente:

Imagini din mass-media

Imaginile care reprezintă idealul de atractivitate au fost selectate din reviste care promovează diferite produse, pornind de la procedura propusă de Dittmar și Howard (2004). Inițial au fost alese 20 de imagini ale unor fete cu un corp suplu, 20 de imagini ale unor bărbați cu un corp musculos și 20 de imagini neutre care conțin reclame la diferite produse nerelaționate înfățișării (ex. Reclame la telefonie mobilă, la coca-cola etc). Pentru a selecta cele șase imagini finale, am realizat un studiu pilot având ca participanți, 30 de adolescenți cu vârsta cuprinsă între 15 și 16 ani. Pe baza unui chestionar, aceștia au evaluat atractivitatea modelelor. Imaginile au fost prezentate aleator fiecărui participant pentru a evita raportarea răspunsului la imaginea precedentă. Pentru imaginile neutre, criteriile de selecție au fost calitatea imaginii, originalitatea reclamei și lipsa oricărei asocieri cu idealul de corp perfect. Pornind de la scorurile obținute au fost selectate șase imagini finale pentru fiecare gen și șase imagini neutre.

Stima față de înfățișare și greutate

Autoevaluarea subiectivă a greutății și a înfățișării a fost măsurată cu subscalele *Stima față de greutate* și *Stima față de înfățișare* din cadrul *Scalei stimei față de corp*, varianta pentru adolescenți și adulți (*The Body Esteem Scale for Adolescents and Adults- BESAA*; Mendelson, Mendelson & White, 2001).

Interiorizarea idealului de corp perfect

Nivelul interiorizării idealului de corp perfect a fost măsurat cu subscala numită *Internalizare*, a *Scalei atitudinilor socioculturale față de înfățișare* (*Socio-cultural Attitudes towards Appearance Scale - SATAQ*, Heinberg, Thompson & Stormer, 1994).

Anxietatea socială relaționată înfățișării

Nivelul anxietății relaționate expunerii a fost evaluat utilizând *Scala anxietății sociale relaționate înfățișării* (*Social physique anxiety scale*, Hart, Leary & Rejeski, 1989; Ginis, Murru, Conlin & Strong, 2011). Scala conține nouă itemi care măsoară anxietatea experiențiată în condițiile expunerii înfățișării în fața celorlalți, mai precis când individul anticipă că ceilalți îi evaluează sau ar putea să îi evalueze negativ înfățișarea. (ex. *Sunt îngrijorat că ceilalți îmi evaluează greutatea sau trăsăturile fizice. Mă simt confortabil cu aspectul meu fizic așa cum îl văd ceilalți.*). Ginis și colaboratorii au adaptat varianta inițială astfel încât scala să fie folosită atât pentru măsurarea anxietății ca stare (instrucțiunea pentru participanți a fost: *Indică măsura în care simți emoțiile descrise de fiecare item*) cât și pentru măsurarea anxietății ca trăsătură (instrucțiunea pentru participanți a fost: *Indică gradul în care afirmația te caracterizează*). Autorii au raportat o valoare Cronback Alpha de cel puțin .70. În acest studiu, pentru anxietatea ca trăsătură am obținut .89, iar pentru anxietatea ca stare am obținut o valoare de .82.

Statutul socio-economic

Pentru a evalua statutul socio-economic al familiei, am solicitat participanților să răspundă, utilizând o scală cu cinci trepte, la următorul item: *Cum apreciezi traiul familiei tale în comparație cu cei din comunitatea în care în care locuiești?* Cinci participanți (3.8%) au declarat că nivelul socio-economic este sub medie, 71 participanți (54.2%) au selectat nivelul mediu, 46

participanți (35.1%) consideră că se situează peste medie, iar nouă participanți (6.9%) au ales varianta – mult peste medie.

Procedură

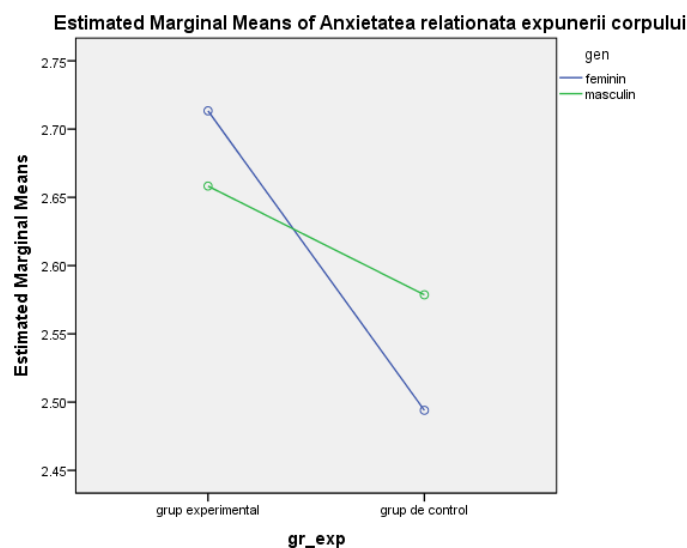
Colectarea datelor s-a realizat în două etape la interval de două săptămâni. În prima etapă, participanții au fost împărțiți aleator în două grupe. Un grup a avut sarcina de a evalua imagini care reprezintă idealul de corp perfect, iar al doilea grup a avut sarcina de a evalua imagini neutre. Criteriile au fost: originalitatea reclamei, caracterul informativ și atractivitatea personajelor. Sarcina experimentală a fost administrată sub pretextul realizării unui studiu de marketing, pentru a distra atenția de la scopul real al cercetării. În acest sens, am construit o serie de întrebări adiționale referitoare la particularitățile materialelor publicitare. În final, participanții au completat scala anxietății relaționate înfățișării, împreună cu un set de întrebări referitoare la competențe sociale, întrebări utilizate cu scopul de a camufla rolul scalei. În a doua etapă s-a administrat un chestionar care a vizat măsurarea stimei față de corp, a interiorizării idealului și a nivelului anxietății relaționate înfățișării. S-au colectat de asemenea date demografice referitoare la vârstă, greutate, înălțime și statutul socio-economic. Pentru ca participanții să nu suspecteze o legătură între cele două studii, materialele au fost administrate de două persoane diferite.

7.4. Rezultate

Deoarece asignarea participanților la grupul experimental și la cel de control a fost aleatoare, am aplicat o serie de teste t pentru eșantioane independente pentru a identifica potențiale diferențe între cele două grupe. Rezultatele au fost ne semnificative atât pentru variabilele demografice (statut socio-economic, IMC) cât și pentru corelatele imaginii corporale (stima față de înfățișare și greutate, interiorizarea idealului și anxietatea relaționată înfățișării). Toate valorile lui t au fost mai mici de 1.062. Analiza corelațională dintre indicatorii demografici și variabilele de interes, ilustrează o corelație semnificativă între statutul socio-economic și nivelul anxietății din pretest ($r = -.191, p = .02$) și din posttest ($r = -.216, p = .01$), motiv pentru care, în analizele ulterioare va fi introdusă ca și covariată alături de nivelul inițial al anxietății.

Genul - moderator al efectului expunerii asupra nivelului anxietății

În vederea identificării potențialelor diferențe de gen în efectul expunerii la imagini care reprezintă idealul de atractivitate versus efectul expunerii la imagini neutre, am utilizat analiza de varianță ANCOVA, având ca variabile independente genul și condiția experimentală și controlând nivelul inițial al anxietății și nivelul socio-economic. Modelul a fost semnificativ la nivel global ($F(4,123) = 122.66, p = .000, \eta^2 = .83$), însă efectul a fost semnificativ doar pentru grupul experimental ($F(4,123) = 4.871, p = .029, \eta^2 = .03$). Genul nu a contribuit la diferențe semnificative nici individual ($F(1,123) = .043, p = .83, \eta^2 = .00$) nici în interacțiune cu grupul experimental ($F(1,123) = 1.057, p = .306, \eta^2 = .00$).

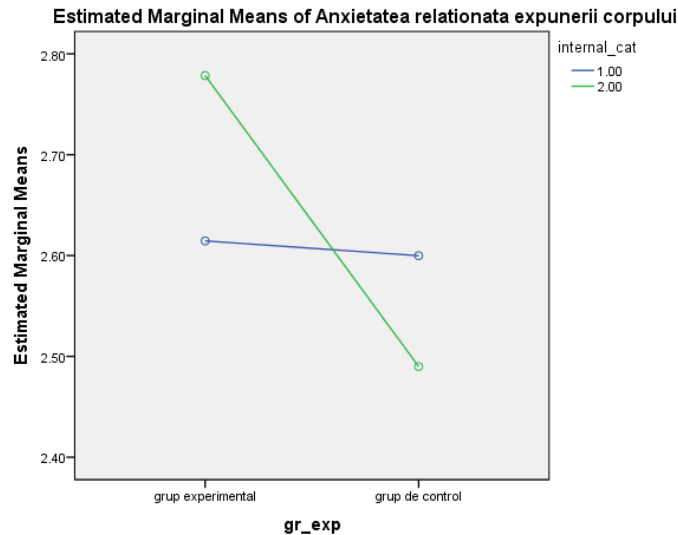

Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: anx1mT = 2.6007, soc_ec = 3.46

Figura 8 Efectul experimental moderat de gen

Interiorizarea idealului – moderator al efectului expunerii asupra nivelului anxietății

Luând punct de reper valoarea mediane pentru interiorizarea idealului ($Me = 3.28$), participanții au fost grupați în două categorii: cei cu un nivel scăzut, respectiv cu nivel ridicat de interiorizare. Pentru a decela efectul manipulării asupra nivelului anxietății, în funcție de cele două trepte ale interiorizării idealului, am utilizat analiza de covarianță ANCOVA. Nivelul anxietății surprinse în pretest, precum și nivelul socioeconomic au fost introduse pe post de covariabile pentru a controla posibilele diferențe inițiale dintre grupe. Modelul a fost semnificativ ($F(5,122) = 126.90, p = .000, \eta^2 = .83$) sugerând că există diferențe semnificative la nivelul anxietății relaționate înfățișării, în funcție de expunerea la imagini care reprezintă idealul de atractivitate versus imagini neutre și în funcție de gradul de interiorizare a idealului. Efectul a fost semnificativ pentru grupul experimental ($M_{\text{grup exp}} = 2.69, SE = .04, M_{\text{grup contr.}} = 2.54, SE = .04, F(1,122) = 5.328, p = .023, \eta^2 = .04$) dar nesemnificativ pentru interiorizarea idealului ($M_{\text{grup interiorizare scăzută}} = 2.60, SE = .05, M_{\text{grup interiorizare ridicată}} = 2.63, SE = .04, F(1,122) = .151, p = .697, \eta^2 = .00$). S-a obținut un efect de interacțiune între cele două condiții ($F(1,122) = 4.337, p = .039, \eta^2 = .03$). Mediile raportate sunt medii ajustate la menținerea constantă a valorii care reprezintă nivelul inițial al anxietății și nivelul socio-economic. În grupul cu un nivel scăzut de interiorizare a idealului, participanții expuși la imagini care reprezintă idealul de atractivitate ($N = 34$) au obținut o medie ajustată de 2.61 ($SE = .06$) în timp ce în grupul de control ($N = 23$), media a fost de 2.60 ($SE = .07$). Pentru participanții cu un nivel ridicat de interiorizare a idealului, în grupul experimental ($N = 33$) s-a obținut o medie de 2.77 ($SE = .06$) în timp ce în grupul de control ($N = 38$), media a fost de 2.49 ($SE = .06$).

Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: anx1mT = 2.6007, soc_ec = 3.46

Figura 9 Efectul experimental moderat de interiorizarea idealului

Stima față de greutate – moderator al efectului expunerii asupra nivelului anxietății

Valoarea mediane pentru stima față de greutate ($Me = 3.75$) a fost utilizată pentru a grupa participanții în două categorii. Nivelul anxietății din pretest și nivelul socio-economic au fost introduse ca și covariabile. Modelul a fost semnificativ ($F(5,122) = 130.80, p = .000, \eta^2 = .84$) sugerând că există diferențe semnificative la nivelul anxietății relaționate înfățișării, în funcție de expunerea la imagini care reprezintă idealul de atractivitate versus imagini neutre și în funcție de mulțumirea cu propria greutate. Efectul a fost semnificativ pentru grupul experimental ($M_{\text{grup exp}} = 2.69, SE = .04, M_{\text{grup contr.}} = 2.53, SE = .04, F(1,122) = 6.717, p = .011, \eta^2 = .05$) dar nesemnificativ pentru stima față de greutate ($M_{\text{grup stima față de greutate scăzută}} = 2.66, SE = .05, M_{\text{grup stima față de greutate ridicată}} = 2.56, SE = .05, F(1,122) = 1.424, p = .235, \eta^2 = .01$). S-a obținut însă un efect de interacțiune între cele două condiții ($F(1,122) = 6.244, p = .014, \eta^2 = .04$). Mediile raportate sunt medii ajustate la menținerea constantă a valorii care reprezintă nivelul inițial al anxietății. În grupul cu un nivel scăzut al stimei față de greutate, participanții expuși la imagini care reprezintă idealul de atractivitate ($N = 33$) au obținut o medie ajustată de 2.82 ($SE = .06$), în timp ce în grupul de control ($N = 31$), media a fost de 2.49 ($SE = .06$). Pentru participanții cu un nivel ridicat al stimei față de greutate, în grupul experimental ($N = 34$) s-a obținut o medie de 2.57 ($SE = .06$) în timp ce în grupul de control ($N = 30$), media a fost de 2.56 ($SE = .06$).

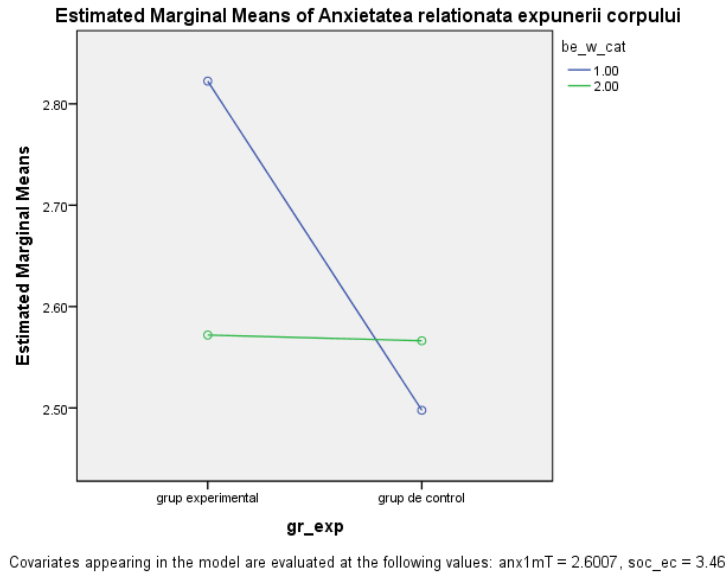
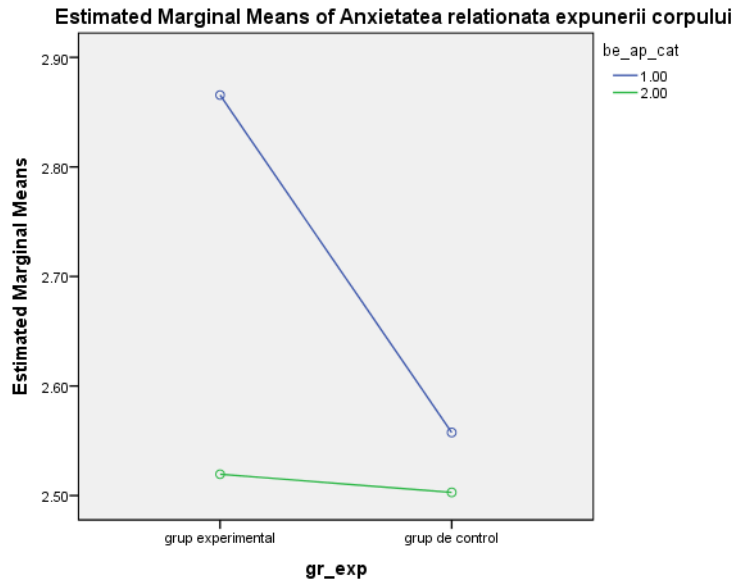

Figura 10 Efectul experimental moderat de stima față de greutate

Stima față de înfățișare – moderator al efectului expunerii asupra nivelului anxietății

Valoarea medianei pentru stima față de înfățișare ($Me = 3.60$) a fost utilizată pentru a grupa participanții în două categorii. Nivelul anxietății din pretest și nivelul scio-economic au fost introduse ca și covariabile. Modelul a fost semnificativ ($F(5,122) = 136.56, p = .000, \eta^2 = .84$) sugerând că există diferențe semnificative la nivelul anxietății relaționate înfățișării, în funcție de expunerea la imagini care reprezintă idealul de atractivitate versus imagini neutre și în funcție de mulțumirea cu propria înfățișare. Efectul a fost semnificativ pentru grupul experimental ($M_{\text{grup exp}} = 2.69, SE = .04, M_{\text{grup contr.}} = 2.53, SE = .04, F(1,122) = 6.720, p = .011, \eta^2 = .05$), semnificativ pentru stima față de înfățișare ($M_{\text{grup stima față de înfățișare scăzută}} = 2.71, SE = .05, M_{\text{grup stima față de înfățișare ridicată}} = 2.51, SE = .05, F(1,122) = 6.459, p = .012, \eta^2 = .05$). S-a obținut un efect de interacțiune între cele două condiții ($F(1,122) = 5.349, p = .022, \eta^2 = .04$). Mediile raportate sunt medii ajustate la menținerea constantă a valorii care reprezintă nivelul inițial al anxietății. În grupul cu un nivel scăzut al stimei față de înfățișare, participanții expuși la imagini care reprezintă idealul de atractivitate ($N = 34$) au obținut o medie ajustată de 2.86 ($SE = .06$), în timp ce în grupul de control ($N = 32$), media a fost de 2.55 ($SE = .06$). Pentru participanții cu un nivel ridicat al stimei față de înfățișare, în grupul experimental ($N = 33$) s-a obținut o medie de 2.51 ($SE = .06$) în timp ce în grupul de control ($N = 29$), media a fost de 2.50 ($SE = .07$).

Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: anx1mT = 2.6007, soc_ec = 3.46

Figura 11 Efectul experimental moderat de stima față de înfățișare

7.5. Discuții

Prezentul studiu a testat efectele expunerii la imagini care reprezintă idealul de atractivitate, asupra anxietății relaționate înfățișării la adolescenți, precum și potențiali moderatorii ai acestor efecte. Este printre primele studii care se concentrează pe preocupări legate de evaluarea interpersonală, mai precis pe teama că ceilalți evaluează sau ar putea să evalueze negativ înfățișarea. De asemenea, studiul a vizat identificarea factorilor individuali care contribuie la acest efect. În acest sens, au fost luate în considerare nivelul inițial al stimei față de înfățișare și greutate și nivelul inițial al interiorizării idealului.

Rezultatul confirmă ipoteza conform căreia vizualizarea, pentru o scurtă perioadă de timp, a unor imagini care reprezintă idealul de corp perfect, în comparație cu vizualizarea de imagini neutre, a dus la diferențe semnificative în nivelul anxietății. Prezentul studiu aduce un plus de informații arătând că presiunea mass-media influențează îngrijorarea pentru evaluarea interpersonală. Preocupările legate de expunerea înfățișării în fața altora sunt puțin explorate (Brunet et al., 2010). Într-un studiu referitor la metapercepția atractivității, Dijkstra și Barelds (2011) au arătat că deținem iluzii pozitive cu privire la cum ne văd ceilalți, în special când este vorba de persoane semnificative. Acest lucru nu se întâmplă însă pentru persoanele cu tulburări alimentare sau cu tulburări ale imaginii corporale (Anson et al., 2012; Rofey, Kisler-van Reede, Landsbaugh & Corcoran, 2007).

De asemenea, studiul documentează faptul că efectul este moderat de particularități individuale cum ar fi aderarea la idealul de corp perfect și stima față de corp. Mai mult, datele arată că genul nu moderează această relație, fapt care sugerează că efectul este prezent la ambele genuri. Nivelul interiorizării idealului s-a dovedit un moderator relevant al efectului expunerii la astfel de imagini. Participanții care au declarat că își doresc să arate ca modelele din reviste au

înregistrat scoruri semnificativ mai mari în nivelul anxietății în comparație cu ceilalți. Nivelul preliminar al interiorizării idealului este documentat ca fiind un moderator relevant al efectelor asupra nivelului satisfacției (Hausenblas et al., 2013). Într-un studiu experimental, pe un eșantion de adulte tinere, Dittmar, Halliwell și Stirling (2009) arată că efectul expunerii este moderat de aderarea la ideal. Mai mult, autorii ilustrează că relația se datorează activării discrepanței dintre imaginea corporală actuală și cea ideală. Humpreys și Paxton (2004) evaluează efectele expunerii la idealul masculin de imagine corporală, într-un grup de adolescenți. Conform rezultatelor, dacă la nivel global nu au fost înregistrate diferențe între grupul experimental și cel de control, în condițiile luării în considerare a interiorizării idealului și nivelului preliminar al satisfacției, diferențele s-au dovedit semnificative. Indiferent de gen, nivelul inițial al satisfacției și al interiorizării idealului par să modereze efectele expunerii la imagini din mass-media. Karazsia și colaboratorii (2013) atrag atenția asupra faptului că acest construct de interiorizare a idealului este abordat în cercetare din două perspective. Modele dezvoltării tulburărilor alimentare și studiile corelaționale îl consideră ca fiind un mecanism care mediază între presiunea socioculturală și dezvoltarea insatisfacției. Pe de altă parte, studiile experimentale au evidențiat calitatea nivelului inițial al interiorizării idealului de a modera efectul expunerii la imagini din mass-media. Dacă în primul caz, interiorizarea este considerată un efect al presiunii socioculturale, în al doilea caz, constructul descrie o trăsătură individuală care explică diferențele din interiorul populației studiate, la nivelul efectului expunerii. Prezentul studiu arată că această calitate este îndeplinită și în condițiile în care variabila dependentă nu este nivelul satisfacției ci anxietatea relaționată a expunerii corpului în context social.

Mulțumirea cu propriul corp s-a dovedit de asemenea a fi o variabilă care influențează relația dintre vizualizarea acestor imagini și nivelul anxietății. Participanții cu o stimă crescută față de înfățișare și greutate nu au exprimat un nivel mai ridicat de îngrijorare vis-à-vis de o potențială evaluare din partea celor din jur. În schimb, cei cu un grad ridicat de nemulțumire față de propriul corp s-au declarat mult mai îngrijorați pentru felul în care sunt percepuți de cei din jur, în comparație cu cei care au vizualizat imagini neutre. Rezultatul este în acord cu studii anterioare care arată că nivelul preexistent al satisfacției influențează efectele expunerii. Atât metaanaliza lui Groesz (2002) cât și metaanaliza lui Want (2009) ilustrează că efectul este semnificativ mai mare în condițiile unui grad ridicat de insatisfacție. De asemenea, rezultatul este susținut de studii despre relația dintre stima de sine și îngrijorarea referitoare la expunerea corpului. Într-un eșantion de adolescenți, Davison și McCabe (2006) au arătat că persoanele cu o stimă de sine scăzută sunt mult mai îngrijorate că vor fi evaluate negativ. Brunet, Sabiston, Dorsch și McCreary (2010) au obținut rezultate asemănătoare. Aceștia au arătat că stima de sine contribuie la nivelul anxietății care la rândul ei contribuie la aderarea la idealul de corp perfect.

În prezentul eșantion, genul nu a moderat efectul expunerii, ceea ce înseamnă că atât fetele cât și băieții sunt afectați într-o oarecare măsură de această expunere. Studii recente subliniază că este eronat să considerăm că imaginea corporală este problematică doar printre persoane de gen feminin. Într-o metaanaliză, Blond (2008) a identificat 15 studii care testează acest efect și a concluzionat că expunerea are un efect redus dar semnificativ. În studiul citat,

nivelul anterior al satisfacției s-a dovedit un moderator al relației. Mai mult, mulțumirea anterioară cu propriul corp a dus chiar la o creștere a nivelului satisfacției în urma expunerii. Probabil în acest caz, imaginile sunt sursă de inspirație pentru managementul înfățișării, persoana comparându-se cu ele nu pentru a se evalua ci pentru a-și dezvolta proiecte individuale de management al înfățișării. De asemenea, într-o metaanaliză mai recentă, prima de altfel care a inclus studii indiferent de gen, Hausenblas și colaboratorii (2013) au confirmat că genul nu s-a dovedit un moderator al mărimii efectului. Rezultatele atrag atenția asupra faptului că băieții nu trebuie excluși din astfel de designuri de cercetare.

Un merit important al studiului este evidențierea unei relații dintre nivelul de interiorizare al idealului și nivelul anxietății relaționate expunerii înfățișării în context social. Acest studiu însă nu este suficient pentru a răspunde dacă expunerea repetată are efecte pe termen lung asupra nivelului anxietății. Nici direcționalitatea relației nu este clară. Este la fel de posibil ca preocupările legate de percepția propriei înfățișări de către ceilalți, să ducă în timp, la o receptivitate crescută față de rețetele promovate de societate în materie de imagine corporală. Thompson și Chad (2002) au documentat într-un studiu corelațional, faptul că adolescenții cu un nivel mai ridicat al anxietății au manifestat o preferință mult mai mare de a avea un corp asemănător idealului promovat în mass-media. Un studiu longitudinal ar putea să aducă informații valoroase în acest sens. Un astfel de design este necesar pentru a stabili care este relația dintre efectul de scurtă durată și cel de lungă durată. Întorcându-ne la prezentul eșantion, datele obținute sugerează că dezvoltarea unor deprinderi de gândire critică în consumul materialelor din mass-media, în scopul evitării interiorizării idealului, ar putea să prevină efectele cel puțin pe termen scurt ale expunerii la astfel de imagini. De asemenea, studiul subliniază necesitatea luării în considerare a particularităților individuale care predispun spre receptivitate crescută pentru mesajele din mass-media.

Capitolul VIII

Concluzii finale

8.1. Rezultate principale ale cercetării

Studiile cu privire la dezvoltarea imaginii corporale au relevat pe de o parte cât de puțin important este aspectul fizic în comparație cu influențele socioculturale, iar pe de altă parte cât de diferit este efectul acestor influențe la nivel interindividual (Levine & Murnen, 2009). Imaginea corporală este un fenomen psihologic semnificativ afectat de factorii sociali. Prin urmare, pentru a-l înțelege, am considerat necesară luarea în considerare atât a trăsăturilor individuale, cât și a mediului în care individul este inserat. Pornind de la faptul că adolescența este o perioadă în care imaginea corporală este importantă pentru stima de sine globală mai mult decât în alte etape ale vieții, obiectivul general al prezentei cercetări a constat în investigarea factorilor sociali și individuali care contribuie la mulțumirea adolescenților cu aspectul fizic. Ne-am oprit la mulțumirea și evaluarea subiectivă a propriului corp, așa cum este prezentat în

context social și nu intim, evaluare direcționată pe de o parte înspre înfățișare ca aspect fizic global, iar pe de altă parte înspre greutate.

În primul studiu am explorat efecte de vârstă și de gen la adolescenți în comparație cu adulți tineri. Rezultatele au evidențiat diferențe semnificative de vârstă, arătând că mulțumirea cu înfățișarea crește odată cu vârsta, în timp ce mulțumirea cu greutatea rămâne relativ constantă. Variația în stima față de înfățișare este, mai degrabă, datorată atitudinii față de idealul sociocultural decât față de IMC. Cu alte cuvinte, fetele nemulțumite cu felul în care arată consideră că standardele din mass-media sunt modele viabile, criteriile demne de luat în considerare. În cazul lor, o greutate mai mare este asociată cu nemulțumire față de înfățișare. În schimb, un refuz al idealului este un factor de protecție în reacția la propria greutate, fetele fiind mult mai indulgente față de greutatea lor.

În adolescență, atitudinea față de propriul corp este puternic influențată de persoanele semnificative, fie prin imitație, fie prin oferirea de feedback. În acest sens, un neajuns constatat în literatură este preponderența studiilor retrospective, ceea ce face dificilă surprinderea potențialilor factori care inhibă sau precipită impactul feedbackului. Ignorat în studii anterioare, feedbackul pozitiv poate, de asemenea, să aibă o contribuție semnificativă la imaginea corporală. Prin urmare, am considerat necesară investigarea relației dintre feedbackul pozitiv și negativ și stima față de corp. Am evaluat frecvența feedbackului primit de la diferite persoane și relația acestuia cu stima față de înfățișare și greutate (studiul 2), precum și frecvența implicării în conversații pe tema înfățișării (studiul 4), fiind interesați de asemenea de diferențe de gen. Rezultatele au arătat că, deși nu sunt diferențe semnificative în frecvența feedbackului, impactul asupra stimei față de corp urmează patternuri diferite în funcție de gen. În comparație cu fetele, pentru care este relevant atât feedbackul care vine de la familie cât și cel de la prieteni, băieții par să fie receptivi în special la feedbackul oferit de familie. Acest feedback pare să se direcționeze înspre probleme legate de greutate. Feedbackul pozitiv, deși mult mai frecvent, contribuie mai puțin la dezvoltarea mulțumirii față de propriul corp. Așa cum sugerau Herbozo și Thompson (2006), un astfel de feedback poate fi chiar factor de risc uneori deoarece favorizează o centrare excesivă pe monitorizarea înfățișării. În favoarea acestei concluzii vin și datele obținute în studiul patru, date referitoare la frecvența conversațiilor pe tema înfățișării. La fete, participarea la astfel de conversații s-a asociat cu o stimă scăzută față de greutate și înfățișare, deși itemii scalei au avut valențe pozitive, vizând conversații generale pe tema managementului înfățișării.

Pornind de la premisa că există o mare variabilitate în populație în reacțiile la presiunile socioculturale, am investigat o serie de particularități individuale cu potențial rol explicativ. În acest sens, studiul patru a vizat testarea rolului competențelor sociale și atletice în relația dintre influențele sociale și stima față de corp. Așa cum era de așteptat, în relație cu imaginea corporală, pentru băieți sunt relevante competențele atletice, în timp ce pentru fete sunt importante cele sociale. Feedbackul negativ pe tema imaginii corporale s-a dovedit un corelat semnificativ al competențelor sociale și atletice doar pentru fete. Cu alte cuvinte, fetele par să își estimeze abilitățile sociale și atletice în strânsă legătură cu frecvența feedbackului negativ primit. De asemenea, rezultatele au arătat că nivelul competențelor sociale moderează efectul

feedbackului. În condițiile în care primesc feedback negativ, fetele care percep că sunt acceptate de către cei din jur sunt mult mai mulțumite cu propria înfățișare decât cele care consideră că au competențe sociale scăzute. Competențele sociale par să diminueze efectul negativ al feedbackului asupra stimei față de corp.

Pornind de la faptul că idealul de corp perfect, promovat în mass-media, este printre mulți adolescenți un criteriu relevant în autoevaluare, precum și de la faptul că perfecționismul este o dimensiune importantă în modelele de dezvoltare a tulburărilor alimentare, dar puțin studiată în relație cu imaginea corporală, în studiul patru ne-am propus explorarea modului în care perfecționismul și dorința de a avea un corp asemănător cu cel promovat în mass-media intervin în relația dintre influențele socioculturale și stima față de corp. Ne-am oprit la două dimensiuni ale perfecționismului: o dimensiune personală (nevoia de a fi perfect) și o dimensiune socială (crența că cei din jur sunt perfecționiști în așteptările pe care le au față de propria persoană). Rezultatele au arătat că dimensiunea socială a perfecționismului este relevantă la fete, în timp ce perfecționismul orientat spre sine este important pentru băieți. La fete, perfecționismul prescris social a mediat parțial relația dintre conversații pe tema înfățișării și stima față de înfățișare. Adoptarea idealului ca standard personal s-a dovedit un mediator total al aceleiași relații, ceea ce sugerează că aceste conversații au un efect negativ doar pentru persoanele care interiorizează idealul de atractivitate promovat în mass-media. Cu privire la relația dintre nivelul perfecționismului și interiorizarea idealului, în eșantionul fetelor, interiorizarea idealului a mediat parțial relația dintre nivelul perfecționismului prescris social și stima față de înfățișare. Prin urmare, percepția că cei din jur au expectanțe foarte ridicate contribuie la stima față de înfățișare atât direct cât și prin intermediul aderării la idealul de corp perfect.

În studiul cinci am investigat în ce măsură o expunere de scurtă durată la imagini care reprezintă idealul de corp perfect promovat în mass-media duce la modificarea nivelului îngrijorării legate de propria înfățișare în context social. În acest sens, am utilizat o paradigmă experimentală folosită în studiul efectului mass-mediei asupra nivelului satisfacției cu propriul corp (Dittmar & Howard, 2004). Rezultatele au confirmat că expunerea la astfel de imagini în comparație cu expunerea la imagini neutre a dus la creșterea nivelului îngrijorării. De asemenea, studiul documentează faptul că efectul este moderat de particularități individuale, cum ar fi aderarea la idealul de corp perfect și stima față de corp. Mai mult, datele arată că genul nu moderează această relație, fapt care sugerează că efectul este prezent la ambele genuri.

8.2. Contribuții ale tezei

Rezultatele cercetării reflectă tendințe actuale care caracterizează domeniul de studiu al imaginii corporale. Este important ca acestea să fie analizate prin prisma modelelor teoretice ale dezvoltării imaginii corporale care au constituit fundamentul teoretic al demersului de cercetare.

8.2.1. Contribuții teoretice

Demersul în cercetare a fost fundamentat teoretic de modelele cognitiv-comportamentale ale dezvoltării imaginii corporale, modele care subliniază importanța contextului sociocultural, a

experiențelor interpersonale și a particularităților individuale în autoevaluarea imaginii corporale și în investiția cognitivă, emoțională și comportamentală în înfățișare (Thompson, Heinberg, Altabe & Tantleff-Dunn, 1999; Cash, 2002). Aceste modele pun accent pe învățarea socială, pe relația reciprocă dintre factorii sociali și individuali și pe medierea cognitivă a emoțiilor și a comportamentului. Consensul actual privind problematica imaginii corporale nu se mai limitează la populația de gen feminin, studii recente arătând că persoanele de gen masculin sunt, de asemenea, preocupate de managementul înfățișării și recurg la comportamente nesănătoase (McCabe et al., 2006).

În primul rând, rezultatele cercetării furnizează suport empiric pentru potențiali factori de risc în rândul persoanelor semnificative și a influențelor din mass-media. Un rezultat interesant este faptul că feedbackul pozitiv contribuie într-o măsură mult mai mică la stima față de înfățișare și greutate în comparație cu feedbackul negativ. Mai mult, implicarea în conversații pe tema înfățișării este un predictor negativ al mulțumirii cu propriul corp. Sunt aspecte care este important să fie luate în calcul în analiza potențialului feedbackului pozitiv de a contribui la o imagine corporală pozitivă. Rezultatul sugerează că relația dintre feedbackul pozitiv și nivelul satisfacției este mult mai complexă decât în condițiile feedbackul negativ. Deși aparent activează emoții pozitive, poate să genereze insatisfacție fiindcă direcționează atenția înspre propriul corp. O centrare exagerată pe înfățișare este documentată ca fiind asociată cu dezvoltarea insatisfacției (Hargreaves & Tiggeman, 2002; Smolak, 2004). Cash (2002) denumește această dimensiune *investiție cognitivă în înfățișare* și consideră că este o variabilă relevantă în înțelegerea diferențelor în impactul influențelor socioculturale. Un alt motiv pentru care feedbackul pozitiv poate să nu aibă efectul scontat este faptul că facilitează experiențierea corpului din prisma unui observator extern și raportarea la propriul corp ca la un obiect (*Teoria obiectificării corpului*, McKinley & Hyde, 1996). Studii care au explorat atitudinea față de imaginea corporală în relație cu tipul de sport practicat au arătat că practicarea sporturilor estetice se asociază cu insatisfacție (Cumming et al., 2012).

În al doilea rând, studiul evidențiază diferențe de gen în experiențierea imaginii corporale. La fete, imaginea corporală pare un fenomen mult mai impregnat social. Feedbackul din partea prietenilor, competențele sociale, perfecționismul prescris social sunt aspecte importante în relația pe care adolescentele o au cu corpul lor. Pentru băieți sunt relevante feedbackul primit de la părinți, competențele atletice și perfecționismul centrat pe sine. Presiunea din mass-media, în schimb, este resimțită în egală măsură și de băieți și de fete. Studiile anterioare arată că, deși băieții manifestă temeri legate de o posibilă excludere socială datorită înfățișării, aceștia nu consideră înfățișarea ca fiind un instrument care să le faciliteze integrarea socială. Este un mecanism care funcționează mai degrabă ca o întărire negativă.

8.2.2. Contribuții metodologice

Studiul a îmbinat cu succes designuri transversale cu sarcini experimentale. Instrumentele de autoraportare au fost traduse folosind procedura retroversiunii. Coeficienții consistenței interne au fost adecvați pentru fiecare dintre ele. Aceste scale sunt valoroase în demersuri

ulterioare de cercetare. O altă contribuție este adaptarea cu succes a unei sarcini experimentale de testare a efectelor de scurtă durată ale expunerii la imagini care ilustrează idealul de atractivitate promovat sociocultural.

9.2.3. Contribuții practice

Concluziile cercetării subliniază aspecte relevante care trebuie luate în considerare în realizarea programelor de promovare a unei imagini corporale pozitive. Sintetizând rezultatele obținute pe parcursul celor cinci studii, putem argumenta că dezvoltarea competențelor sociale și atletice, precum și diminuarea nivelului perfecționismului, favorizează o imagine corporală pozitivă. Faptul că frecvența implicării în conversații pe tema înfățișării este un predictor al unei stime scăzute față de corp sugerează că este posibil ca programele de prevenție să fie mai eficiente dacă sunt direcționate înspre dezvoltarea unor factori de protecție decât dacă se acționează direct asupra imaginii corporale.

Este, de asemenea, utilă dezvoltarea unor competențe de receptare critică a materialelor din mass-media pentru a împiedica adoptarea idealului de atractivitate promovat în mass-media ca standard personal.

O altă contribuție este evidențierea relevanței feedbackului primit de la mamă în relație cu mulțumirea cu propriul corp. În acest sens, este utilă informarea mamei cu privire la cum să se raporteze, de exemplu, la probleme de supragreutate ale copilului fără a-i direcționa atenția înspre înfățișare și înspre beneficiile unui corp în acord cu standardele socioculturale.

8.3. Limite și direcții ulterioare de cercetare

Demersul de cercetare a avut ca obiectiv explorarea factorilor sociali și individuali care contribuie la imaginea corporală în adolescență.

Una dintre limitele generale ale cercetării este designul preponderent constituit din studii transversale. Astfel, relațiile identificate ca fiind semnificative nu pot susține inferențe cauzale sau legături temporale.

În primul studiu care a vizat efecte de gen și de vârstă asupra stimei față de înfățișare și greutate, participanții adolescenți aflați în tranziție înspre perioada adultă au fost selectați din mediul universitar în comparație cu restul participanților care au fost selectați din mediul liceal. Faptul că stima fetelor față de propria înfățișare este semnificativ mai mare pentru primul grup, în comparație cu al doilea, este posibil să se datoreze unei multitudini de factori care nu au fost surprinși în designul cercetării, alții decât greutatea corporală și aderarea la idealul de corp perfect din mass-media. În special în liceu, grupul de vârstă exercită o presiune destul de mare de conformare la normele promovate de acesta, iar înfățișarea fizică este un subiect important de discuții. Deoarece în literatură se găsesc dovezi atât pentru o creștere, cât și pentru o scădere a mulțumirii cu propria înfățișare odată cu trecerea înspre perioada adultă, un studiu longitudinal în care participanții să fie urmăriți pe parcursul tranziției dinspre adolescență înspre perioada adultă ar aduce informații relevante despre dinamica imaginii corporale și a factorilor care contribuie la dezvoltarea ei în această perioadă.

În studiul doi, o limită de ordin metodologic este neluarea în considerare a impactului emoțional al feedbackului primit. Este posibil ca acesta să fie motivul pentru care, la băieți, frecvența feedbackului din partea persoanelor semnificative de aceeași vârstă nu a contribuit la stima față de corp. De asemenea, datele fiind autoraportate, iar designul transversal, nu putem să emitem concluzii referitoare la direcționalitatea relației. Este posibil ca stima față de corp să crească receptivitatea pentru un anumit tip de feedback. De asemenea, ar fi important de luat în considerare calitatea comunicării cu persoanele care oferă feedback.

În studiul trei, faptul că nu am identificat competențele atletice ca fiind factori contributivi la stima față de înfățișare și greutate, în cazul fetelor, este contrar așteptărilor și rezultatelor studiilor anterioare (Abbott & Barber, 2010). Probabil mai potrivită ar fi fost măsurarea frecvenței practicării sportului și a tipului de sport. Studiile anterioare au arătat că sporturile estetice favorizează, mai degrabă, dezvoltarea insatisfacției datorită centrării pe imaginea corpului.

În studiul patru, rezultatele analizei de mediere, deși valoroase, nu permit inferențe legate de relații temporale între variabile. Referitor la instrumente, o scală care să măsoare nivelul perfecționismului utilizând itemi specifici cu trimitere directă la imaginea corporală ar putea fi mult mai sensibilă în surprinderea relației cu interiorizarea idealului de atractivitate și stima față de corp.

În studiul cinci, minimalizarea șanselor ca participanții să intuiască scopul real al cercetării, prin colectarea datelor despre specificul imaginii corporale la un interval de timp după manipularea experimentală, a dus inevitabil la imposibilitatea de a controla repartizarea participanților în grupele experimentale. De asemenea, nu avem certitudinea că pretextul unui studiu de marketing a fost acceptat de către toți participanții. O altă limită a acestui studiu este numărul redus de participanți în special în rândul băieților. Și în acest caz, un studiu de factură longitudinală ar putea să aducă informații valoroase cu privire la efectele de lungă durată ale consumului de materiale mass-media în relație cu imaginea corporală în context social.

Riscul crescut pentru dezvoltarea unei imagini corporale negative precum și vulnerabilitatea în fața influențelor socioculturale fac din adolescență o perioadă în care este necesară realizarea și implementarea de programe de prevenție a dezvoltării insatisfacției și de promovare a unei imagini corporale pozitive. Rezultatele acestei cercetări au identificat câteva din potențialele țargheturi de intervenție. Reamintim necesitatea dezvoltării unor competențe de analiză critică a materialelor promovate în mass-media, dezvoltarea competențelor sociale și a celor atletice precum și diminuarea nivelului perfecționismului. Pe parcursul celor cinci studii am evidențiat de asemenea faptul că mulțumirea cu propria înfățișare explică într-o mai mare măsură predictorii analizați, decât mulțumirea cu greutatea corporală, ceea ce sugerează că greutatea este doar unul dintre aspectele problematice în relația cu propriul corp.

Bibliografie selectivă:

- Abbott, B.D. & Barber, B.L. (2011) Differences in functional and aesthetic body image between sedentary girls and girls involved in sports and physical activity: Does sport type make a difference? *Psychology of Sport and Exercise*, 12, 333-342
- Abraczinskas, M., Fisak, B. & Barnes, R.D. (2012) The relation between parental influence, body image and eating behaviors in a nonclinical female sample. *Body Image*, 9, 93-10
- Adams, G., Turner, H & Bucks, R. (2005) The experience of body dissatisfaction in men. *Body Image*, 2, 271-283
- Aiken, L.S. & West, S.G. (1991) *Multiple regression: Testing interactions*. *Evaluation Practice*, 14 (2) 167-168
- Anson, M., Veale, D. & Silva, P. (2012) Social-evaluative versus self-evaluative appearance concerns in Body Dysmorphic Disorder, *Behaviour Research and Therapy* 50,753-760
- Ata, R.N., Ludden, A.B. & Lally, M.M. (2007) The effects of gender and family, friend and media influences on eating behaviors and body image during adolescence. *Journal of Youth Adolescence*. Vol. 36, 1024-1037
- Baldwin, S.A. & Hoffmann, J.P. (2002) The dynamics of self-esteem: A growth-curve analysis. *Journal of Youth and Adolescence* 31(2), 101-113
- Bardone-Cone, A.M., Cass, K.M. & Ford, J.A. (2008) Examining body dissatisfaction in young men within a biopsychosocial framework *Body Image* 5, 183-194
- Bardone-Cone, A.M., Wonderlich, S.A., Frost, R.O., Bulik, C.M., Mitchell, J.E., Uppala, S. & Simonich, H. (2007) Perfectionism and eating disorders: Current status and future directions. *Clinical Psychology Review* 27, 384-405
- Baron, R.M. & Kenny, A.K. (1986) The moderator-mediator variable distinction in social psychological research. Conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 51, Nr. 6, 1173-1182
- Barlett, C., Vowels, C.L. & Saucier, D.A. (2008) Meta-analyses of the effects of media images on men's body image concerns. *Journal of Social and Clinical Psychology* 27(3), 279-310
- Barker, E.T. & Galambos, N.L. (2003) Body Dissatisfaction of adolescent girls and boys: Risk and Resource Factors. *The Journal of Early Adolescence*, 23, 141
- Bearman, S.K., Presnell, K., Martinez, E. & Stice, E. (2006) The skinny on body dissatisfaction: a longitudinal study of adolescent girls and boys. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(2), 229
- Bessenoff, G. R. (2006), „Can the Media Affect Us? Social comparison, Self-Discrepancy, and the Thin Ideal” in *Psychology of Women Quarterly*, 30, 239-251;
- Boone, L., Soenens, B. & Braet, C. (2011) Perfectionism, Body Dissatisfaction, and Bulimic Symptoms: The Intervening Role of Perceived Pressure to Be Thin and Thin Ideal Internalization. *Journal of Social and Clinical Psychology*, Vol. 30, No. 10, pp. 1043-1068
- Bradford, J. W. & Petrie, T. A. (2008) Sociocultural Factors and the Development of Disordered Eating: A Longitudinal Analysis of Competing Hypotheses, in *Journal of Counseling Psychology* 55(2): 246-262
- Brown, A. & Dittmar, H. (2005) Think “Thin” and Feel Bad: The Role of Appearance Schema Activation, Attention Level, and Thin Ideal Internalization for Young Women's Responses to Ultra-Thin Media Ideals in *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24,(8) : 1088-1113
- Brener, N. D., Eaton, D. K., Lowry, R. & McManus, T. (2004) Weight Perception and BMI among High School Students, in *Obesity Research*, 12(11) : 1866-1875
- Brunet, J., Sabiston, C.M., Dorsch, K.D. & McCreary, D. (2010) Exploring a model linking social physique anxiety, drive for muscularity, drive for thinness and self-esteem among adolescent boys and girls. *Body Image* 7, 137-142
- Bucchianeri, M.M., Arikian, A.J., Hannan, P.J., Eisenberg, M.E. & Neumark-Sztainer, D. (2013) Body dissatisfaction from adolescence to young adulthood: Findings from a 10-year longitudinal study. *Body Image*, 10, 1-7
- Buunk, B. & Mussweiler, T. (2001) New Directions in Social Comparison Research in *European Journal of Social Psychology* 31, 467-475

- Cash, T. & Pruzinsky, T. (2002) Body image development in adolescence. *Body Image: A Handbook of Theory, Research & Clinical Practice*, The Guilford Press, New York, London
- Cash, T. & Pruzinsky, T. (2002) Understanding body image. *Body Image: A Handbook of Theory, Research & Clinical Practice*, The Guilford Press, New York, London
- Cash, T. & Szymanski, M. (1995) The Development and Validation of the Body-Image Ideals Questionnaire in *Journal of Personality Assessment*, 64 (3) : 466-478
- Choi, Y., Leshner, G. & Choi, J. (2008) Third-Person Effects of Idealized Body Image in Magazine Advertisements *American Behavioral Scientist*, 52: 147
- Clay, D., Vignoles, V.L. & Dittmar, H. (2005) Body image and self-esteem among adolescent girls: Testing the influence of sociocultural factors. *Journal of Research on Adolescence*. 15 (4) 541-477
- Cole, T.J., Bellizzi, M. C., Flegal, K.M. & Dietz, W.H. (2000) Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide: international survey. *BMJ*, 320
- Compeau, A. & Ambwani, S. (2013) The effects of fat talk on body dissatisfaction and eating behavior: The moderating role of dietary restraint *Body Image* xxx (2013) xxx– xxx IN PRESS
- Crespo, C., Kielpikowski, M. & Jose, P.E. (2010) Relationships between family connectedness and body satisfaction: A longitudinal study of adolescent girls and boys. *Journal of Youth Adolescence*, 39: 1392-1401
- Davis, C., Karvinen, K., McCreary, D.R. (2005) Personality correlates of a drive for muscularity in young men. *Personality and Individual Differences* 39, 349–359
- Cumming, J. & Duda, J.L. (2012) Profiles of perfectionism, body related concerns and indicators of psychological health in vocational dance students: An investigation of the 2_2 model of perfectionism. *Psychology of Sport and Exercise*, 13, 729-738
- Diedrichs, C.P., Lee, C. & Kelly, M. (2011) Seeing the beauty in everyday people: A qualitative study of young Australians' opinions on body image, the mass media and models, *Body Image*, 8(3): 259-266
- Dijkstra, P. & Barelds, D.P.H. (2011) Women's meta-perceptions of attractiveness and their relations to body image. *Body Image* 8, 74–77
- Dittmar, H. (2007) The Cost of Consumer Culture and the “Cage Within”: The Impact of the Material “Good Life” and “Body Perfect” Ideals on Individuals Identity and Well-Being in *Psychological Inquiry*, vol. 18, nr. 1, 23-59;
- Dittmar, H. & Halliwell, E. & Stirling, E. (2009) Understanding the Impact of Thin Media Models on Women's Body-Focused Affect: The Roles of Thin-Ideal Internalization and Weight-Related Self-Discrepancy Activation in Experimental Exposure Effects, in *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28(1): 43-72
- Dittmar, H. & Howard, S. (2004) Thin-Ideal Internalization and Social Comparison Tendency as Moderators of Media Models Impact on Women's Body-Focused Anxiety in *Journal of Social and Clinical Psychology*, Vol. 23, nr. 6, pag. 768-791
- Eisenberg, M.E., Neumark-Sztainer, D. & Paxton, S.J. (2006) Five-year change in body satisfaction among adolescents. *Journal of Psychosomatic Research*, 61, 521-527
- Ericksen. A.J., Markey, C.N. & Tinsley, B.J. (2003) Familial influences on Mexican American and Euro-American preadolescent boys and girls body dissatisfaction. *Eating Behaviors*, 4, 245-255
- Engeln, R., Sladek, M.R. & Waldron, H. (2013) Body talk among college men: Content, correlates, and effects. *Body Image* 10, 300– 308
- Feingold, A. & Mazzella, R. (1998) Gender differences in body image are increasing. *Psychological science*. Vol. 9, Nr. 3, 190-195
- Feragen, K.B., Kvale, I.L., Rumsey, N. & Borge, A.I.H. (2010) Adolescents with and without a facial difference: The role of friendships and social acceptance in perceptions of appearance and emotional resilience. *Body Image*, 7, 271-279

- Ferguson, C. F. (2013) In the Eye of the Beholder: Thin-Ideal Media Affects Some, but Not Most, Viewers in a Meta-Analytic Review of Body Dissatisfaction in Women and Men. *Psychology of Popular Media Culture*, Vol. 2, No. 1, 20–37
- Flament, M.F., Hill, E.M., Buchholz, A., Henderson, K., Tasca, G.A. & Goldfield, G. (2012) Internalization of the thin and muscular body ideal and disordered eating in adolescence: The mediation effects of body esteem. *Body Image*, 9, 68-75.
- Fox, K. R. (2000) Self-esteem, self-perception and exercise. *International Journal of Sport Psychology*, 31, 228-240
- Frederick, D.A., Buchanan, G.M., Sadehgi-Azar, L., Peplau, L.A., Haselton, M.G. & Berezovskaya, A. (2007) Desiring the muscular ideal: Men’s body satisfaction in the United States, Ukraine and Ghana. *Psychology of Men & Masculinity*, 8(2), 103-117
- Furnham, A., Badmin, N. & Sneade, I. (2002) Body image dissatisfaction: Gender differences in eating attitudes, self-esteem and reasons for exercise. *The Journal of Psychology*, 136(6), 581-596
- Garner, D. M., Olmsted, M. P. & Garfinkel, P. E. (1983) Does anorexia nervosa occur on a continuum? In *International Journal of Eating Disorders*, Vol. 2, Nr. 4, 11-20;
- Gerner, B. & Wilson, P. (2005) The Relationship between Friendship Factors and Adolescent Girls’ Body Image Concern, Body Dissatisfaction, and Restrained Eating, in *International Journal of Eating Disorders*, 37, 313-320
- Gillen, M.M. & Lefkowitz, E.S. (2012) Gender and racial / ethnic differences in body image development among college students. *Body Image*, 9, 126-130
- Gillison, F.B., Standage, M. & Skevington, S.M. (2011) Motivation and Body-Related Factors as Discriminators of Change in Adolescents’ Exercise Behavior Profiles, *Journal of Adolescent Health* 48, 44–51
- Ginis K .A.,M., Murru,E., Conlin, C., Strong, H.A. (2011) Construct validation of a state version of the Social Physique Anxiety Scale among young women. *Body Image*, 8, 52-57
- Grabe, S., Hyde, J., Ward, L. (2008) The Role of the Media in Body Image Concerns Among Women: A Meta-Analysis of Experimental and Correlational Studies, *Psychological Bulletin*, 134, 3, 460-476;
- Grammas, D.L. & Schwartz, J.P. (2009) Internalization of messages from society and perfectionism as predictors of male body image. *Body Image*, 6, 31-36
- Gremillion, H. (2005) The Cultural Politics of Body Size, in *Annual Review of Anthropology*, 34, 13-32
- Greenleaf, C., Boyer, M. & Petrie, T. A. (2009) High School Sport Participation and Subsequent Psychological Well-Being and Physical Activity: The Mediating Influences of Body Image, Physical Competence and Instrumentality. *Sex Roles*, 61:714-726
- Grogan, S. (2008) Culture and Body Image. *Body Image. Understanding body dissatisfaction in men, women, and children*, Second edition, Psychology Press
- Groesz, L., Levine, M. Murnen, S. (2001) The Effect of Experimental Presentation of Thin Media Images on Body Satisfaction: A Meta-Analytic Review in *International Journal of Eating Disorders*, 31, 1-16;
- Haines, J., Neumark-Sztainer, D., Hannan, P.J., vandenBerg, P. & Eisenberg, M.E. (2008) Longitudinal and Secular Trends in Weight – related Teasing during Adolescence, in *Obesity Journal. Weight Bias Supplement*, 16, 2
- Hargreaves, D.A. & Tiggemann, M. (2004) Idealized media images and adolescent body image: “comparing” boys and girls. *Body Image*, 1, 351-361
- Hart, E.A., & Rejeski, W.J. (1989) The measurement of social physique anxiety. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 11(1), 94-104
- Hanley, F., (2005) The Dynamic Body Image and The Moving Body, *Scan Journal*, 2, 2
- Harter (1999) *The Construction of the Self: A Developmental Perspective*, New York, Guilford. <http://www.google.com/search?tbm=bks&tbo=1&q=The+Construction+of+the+Self%3B+A+Developmental+Perspective+by+Susan+Harter&btnG=Search+Books>

- Haugen, T., Säfvenbom, R. & Ommundsen, Y. (2011) Physical activity and global self-worth: The role of physical self-esteem and gender. *Mental Health and Physical Activity*, 4, 49-56
- Hausenblas, H.A., Campbell, A., Menzel, J.E., Doughty, J., Levine, M. & Thompson, J.K. (2013) Media effects of experimental presentation of the ideal physique on eating disorder symptoms: A meta-analysis of laboratory studies. *Clinical Psychology Review* 33, 168–181
- Heinberg, L. J., Thompson, J., K. & Stormer, S. (1995) Development and Validation of the Sociocultural Attitudes Towards Appearance, *International Journal of eating Disorders*, 17 (1) : 81-89
- Herbozo, S. & Thompson, J.K. (2006) Appearance related commentary, body image and self-esteem: Does the distress associated with the commentary matter? *Body Image*, 3, 255-262
- Herbozo, S., Menzel, J.E. & Thompson, J.K. (2013) Differences in appearance related commentary, body dissatisfaction and eating disturbance among college women of varying weight groups. *Eating Behaviors*, 14, 204-206
- Hewitt, P.L., Flett, G.L. Besser, A., Sherry, S.B. & McGee, B. (2002) Perfectionism Is Multidimensional: a reply to Shafran, Cooper and Fairburn. *Behaviour Research and Therapy*, 41, 1221–1236
- Holmqvist, K. & Frisén, A. (2012) “I bet they aren’t that perfect in reality:” Appearance ideals viewed from the perspective of adolescents with a positive body image, *Body Image*, 9(3): 388-395
- Holmstrom, A.J. (2004) The Effects of the Media on Body Image: A Meta-Analysis *Journal of Broadcasting & electronic Media* 48(2), 196-217
- Holsen, I., Jones, D.J. & Birkeland, M.S. (2012) Body image satisfaction among Norwegian adolescents and young adults: A longitudinal study of the influence of interpersonal relationships and BMI. *Body Image*, 9, 201-208
- Homan, K. (2010) Athletic-ideal and thin-ideal internalization as prospective predictors of body dissatisfaction, dieting, and compulsive exercise, in *Body Image*, 7, 240-245
- Humphreys, P. & Paxton, S.J. (2004) Impact of exposure to idealised male images on adolescent boys’ body image *Body Image* 1, 253–266
- Jensen, C.D. & Steele, R.G. (2009) Body dissatisfaction, weight criticism and self-reported physical activity in preadolescent children. *Journal of Pediatric Psychology*, 34 (8) 822-826
- Jones, D.C. (2004) Body Image among adolescent girls and boys: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 40, (5), 823–835
- Jones, D.C., Vigfusdottir, T.H. & Lee, Y. (2004) Body Image and the Appearance Culture Among Adolescent Girls and Boys: An Examination of Friend Conversations, Peer Criticism, Appearance Magazines, and the Internalization of Appearance Ideals. *Journal of Adolescent Research* 19: 323
- Jones, D.C. & Crawford, J.K. (2006) The peer appearance culture during adolescence: Gender and Body Mass Variations. *Journal of Youth and Adolescence*, 2, 257-269
- Karazsia, B.T., van Dulmen, M.H.M., Wong, K & Crowther, J.H. (2013) Thinking meta-theoretically about the role of internalization in the development of body dissatisfaction and body change behaviors *Body Image* xxx (2013) xxx– xxx
- Keery, H., van den Berg, P. & Thompson, J.K. (2004) An evaluation of the Tripartite Influence Model of body dissatisfaction and eating disturbance with adolescent girls *Body Image* 1 237–251
- Kluck, A.S. (2012) Family influence on disordered eating: The role of body image dissatisfaction. *Body image*, 7, 8-14
- Labre, M.P. (2002) Adolescent Boys and the Muscular Male Body Ideal. *Journal of Adolescent Health*, 30, 233-242
- Labbrozzi, D., Robazza, C, Bertello, M., Bucci, I. & Bortoli, L. (2013) Pubertal development, physical self-perception, and motivation toward physical activity in girls. *Journal of Adolescence*, 36, 759–765
- Langlois, J.H., Kalakanis, L., Rubenstein, A.J., Larson, A., Hallam, M. & Smoot, M. (2000) Maxims or Myths of Beauty? A Meta-Analytic and Theoretical Review. *Psychological Bulletin*, 126(3)
- Levine, M.P. & Murnen, S.K. (2009) “Everybody knows that mass media are/are not [pick one] a cause of eating disorders”: A Critical Review of Evidence for a Causal Link between Media, Negative

- Body Image, and Disordered Eating in Females, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28,(1): 9-42
- Littleton, H.L. & Ollendick, T. (2003) Negative body image and disordered eating behaviour in children and adolescents: What places youth at risk and how can these problems be prevented? *Clinical Child and Family Psychology Review*. 6,(1). 51-66
- Lyu, M. & Gill, D. (2012) Perceived physical competence and body image as predictors of perceived peer acceptance in adolescents. *Asian Journal of Social Psychology*, 15, 37-48
- Lunde, C. (2013) Acceptance of cosmetic surgery, body appreciation, body ideal internalization, and fashion blog reading among late adolescents in Sweden, *Body Image*, In Press
- Marsh, H.W., Ellis, L.A., Parada, R.H., Richards, G. & Heubeck, B.G. (2005) A Short Version of the Self Description Questionnaire II: Operationalizing Criteria for Short-Form Evaluation With New Applications of Confirmatory Factor Analyses. *Psychological Assessment*, 17(1), 81-102
- McCabe, M. P., Ricciardelli, L. A., Sitaram, G. & Mikhail, K. (2006) Accuracy of body size estimation: Role of biopsychosocial variables, in *Body Image*, 3, 163-171
- McCreary, D.R. & Saucier, D.M. (2009) Drive for muscularity, body comparison, and social physique anxiety in men and women. *Body Image* 6, 24–30
- McGee, B.J., Hewitt, P.L., Sherry, S.B., Parkin, M. & Flett, G.L. (2005) Perfectionistic self-presentation, body image, and eating disorder symptoms. *Body Image*, 2, 29–40
- Melnyk, S. E., Cash, T. F. & Janda, L. H. (2004) Body image ups and downs: prediction of intra-individual level and variability of women's daily body image experiences, in *Body Image*, 1, pp. 225-235
- Mendelson, K. M. & White, D. R. (1996) Self-Esteem and Body Esteem: Effects of gender, Age and Weight, in *Journal of Applied Developmental Psychology*, 17, 321-346
- Mendelson, B.K., White, D.R. & Mendelson, M.J. (2001) Body-esteem scale for adolescents and adults. *Journal of Personality Assessment*. 76 (1), 90-106
- Menzel, J. E., Schaefer, L. M., Burke, N. L., Mayhew, L. L., Brannick, M. T. & Thompson, J. K. (2010) Appearance-related teasing, body dissatisfaction, and disordered eating: A meta-analysis, *Body Image*, 7, 261–270
- Morrison, T. G., Kalin, R. & Morrison, M. A. (2004) Body Image Evaluation and Body-Image Investment Among Adolescents: A Test of Sociocultural and Comparison Theories in *Adolescence*, 39,155
- Michinov, N. (2001) When Downward Comparison Produces Negative Affect; The Sense of Control as a Moderator in *Social Behavior and Personality* http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3852/is_/ai_n8951474
- Myers, T.A. & Crowther, J.H. (2007) Sociocultural pressures, thin ideal internalization, self-objectification and body dissatisfaction: Could feminist beliefs be a moderating factor? *Body image* 4, 296-308
- Myers, T.A. & Crowther, J.H. (2009) Social Comparison as a Predictor of Body Dissatisfaction: A Meta-Analytic Review. *Journal of Abnormal Psychology*, 118(4): 683-698
- Nepon, T., Flett, G.L., Hewill, P.L. & Molnar, D.S. (2011) Perfectionism, Negative Social Feedback, and Interpersonal Rumination in Depression and Social Anxiety, *Canadian Journal of Behavioural Science*, 43, 4, 297–308
- O'Connor, R.C. & Dixon, D. (2009) The Structure and Temporal Stability of the Child and Adolescent Perfectionism Scale. *Psychological Assessment*, 21(3): 437–443
- Owen, R. & Spencer, R.M.C. (2013) Body ideals in women after viewing images of typical and healthy weight models. *Body Image* xxx (2013) xxx– xxx in press
- Paxton, S.J., Neumark-Sztainer, D., Hannan, P.J. & Eisenberg, M.E. (2006) Body Dissatisfaction prospectively predicts depressive mood and low self-esteem in adolescent girls and boys. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*. 35(4): 539-549
- Penkal, J.L. & Kurdek, L.A. (2007) Gender and race differences in young adults' body dissatisfaction. *Personality and Individual Differences*, 43, 2270-2281

- Presnell, K., Bearman, S. K. & Stice, E. (2004) Risk Factors for Body Dissatisfaction in Adolescent Boys and Girls: A Prospective Study, in *International Journal of Eating Disorders*, 36,(4): 389–401
- Price, B. (2009) Body Image in Adolescents: insight and implications, *Paediatric Nursing*, 21, 5, 38-43
- Reicher, E. & Koo, K. S. (2004) The Body Beautiful: Symbolism and Agency in the Social World, in *Annual Review of Anthropology*, Vol. 33, pp. 297-317
- Ricciardelli, L. A. & McCabe, M. P. (2001) Children's body image concerns and eating disturbance: A review of the literature, in *Clinical Psychology Review*, Vol. 21, no 3, pp. 325-344
- Ricciardelli, L. A., McCabe, M. P., Holt, K. E. & Finemore, J. (2003) A biopsychosocial model for understanding body image and body change strategies among children, in *Applied Developmental Psychology* Vol. 24, pp. 475–495
- Rofey, D., Kisler-van Reede, V. & Landsbaugh, J. (2007) Perceptions and metaperceptions of same-sex social interactions in college women with disordered eating patterns. *Body Image* 4, 61–68
- Rumsey, N. (2008) The Psychology of Appearance: Why health psychologists should “do looks” in *The European Health Psychologist*, Vol. 10
- Rumsey, N. & Harcourt, D. (2005) *Appearance matters. The Psychology of Appearance*. Open University Press
- Sherry, B., Jefferds, M. E. & Grummer-Strawn, L.M. (2007) Accuracy of Adolescent self-report of Height and Weight in Assessing Overweight Status. A Literature Review. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*. 161 (12): 1154-1161
- Sherry, S.B., Vriend, J.L., Hewitt, P.L., Sherry, D.L., Flett, G.L. & Wardrop, A.A. (2009) Perfectionism dimensions, appearance schemas and body image disturbance in community members and university students. *Body Image*, 6, 83-89
- Shomaker L.B. & Furman, W. (2009) Interpersonal influences on late adolescent girls' and boys' disordered eating. *Eating Behaviors*, 10, 97-106
- Stanford, J.N. & McCabe, M.P. (2005) Sociocultural influences on adolescent boys' body image and body change strategies. *Body Image*, 2, 105-113
- Stice, E. (2001) A Prospective Test of Dual Pathway Model of Bulimic Pathology: Mediating Effects of Dieting and Negative Affect in *Journal of Abnormal Psychology*, 110, 124-135;
- Stice, E., Maxfield, J. & Wells, T. (2003) Adverse Effects of Social Pressure to be Thin on Young Women: An Experimental Investigation of the Effects of “Fat Talk”. *International Journal of Eating Disorders*, 34, 108–117.
- Stice, E., Schupak-Neuberg, E., Shaw, H. E. & Stein, R. I. (1994) Relation of media exposure to eating disorder symptomatology: An examination of mediating mechanisms in *Journal of Abnormal Psychology*, 103 (4), 836-840
- Strahan, E. J., Wilson, A. E., Cressman, K. E. & Buote, V. M. (2006) Comparing to perfection: How cultural norms for appearance affect social comparisons and self-image, *Body Image*, 3, 211-227
- Thompson, A.M., Chad, K.A. (2002) The relationship of social physique anxiety to risk for developing an eating disorder in young females. *Journal of Adolescent Health*, 31, 183-189
- Thompson, J. K., Coovert, M. D., Richards, K., Johnson, S. & Cattarin, J. (1995) Development of Body Image, Eating Disturbance, and General Functioning in Female Adolescents: Covariance Structure Modeling and Longitudinal Investigations, in *International Journal of Eating Disorders*, 18 (3): 221-236;
- Thompson, K., Heinberg, Altabe, M & Tantleff-Dunn, S. (1999) Sociocultural Theory: The Media and Society, *Exact beauty: Theory, assessment, and treatment of bodyimage disturbance*, p. 85-124
- Tiggemann, M. (2001) Person x situation interactions in body dissatisfaction. *International Journal of Eating Disorders*, 29, 65-70
- Tiggemann, M. (2004) Body image across the adult life span: stability and change, *Body Image*, 1, pp. 29-41
- Tiggemann, M. (2005) The state of body image research in clinical and social psychology. *Journal of Social and Clinical Psychology*. 24(8), 1202-1210

- Tissot, A.M. & Crowther, J.H. (2008) Self-oriented and socially prescribed perfectionism: risk factors within an integrative model for bulimic symptomatology. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 27,(7): 734–755
- Tompkins, K.B., Martz, D.M., Rocheleau, C.A. & Bazzini, D.G. (2009) Social likeability, conformity, and body talk: Does fat talk have a normative rival in female body image conversations? *Body Image*, 6, 292–298
- Trampe, D., Stapel, S. & Siero, W., (2007) On Models and Vases: Body Dissatisfaction and Proneness to Social Comparison Effects in *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(1): 106-118
- Tremblay, L. & Lariviere, M. (2009) The influence of puberty onset, body mass index and pressure to be thin on disordered eating behaviors in children and adolescents. *Eating Behaviors*, 10, 75-83
- van den Berg, P., Wertheim, E. H., Thompson, J. K. & Paxton, S. J. (2002) Development of body image, eating disturbance, and general psychological functioning in adolescent females: a replication using covariance structure modeling in an Australian sample, in *International Journal of Eating Disorders*, Vol. 31, No. 1, pp. 46–51
- van den Berg, P., Thompson, J.K., Obremski-Brandon, K. & Covert, M. (2002) The Tripartite Influence model of body image and eating disturbance A covariance structure modeling investigation testing the mediational role of appearance comparison. *Journal of Psychosomatic Research*, 53, 1007-1020
- Warren, C.S., Holland, S., Billings, H., Parker, A. (2012) The relationships between fat talk, body dissatisfaction, and drive for thinness: Perceived stress as a moderator. *Body Image* 9, 358– 364
- Vincent, M.A., McCabe, M. (2000) Gender differences among adolescents in family and peer influences on body dissatisfaction, weight loss and binge eating behaviors. *Journal of Youth and Adolescence* 29,(2). 205-221
- Want, S.C. (2009) Meta-analytic moderators of experimental exposure to media portrayals of women on female appearance satisfaction: Social comparisons as automatic processes, *Body Image*, 6, 257–269
- Wojtowicz, A.E. & von Ranson, K.M. (2012) Weighing in on risk factors for body dissatisfaction: A one-year prospective study of middle-adolescent girls. *Body Image* 9, 20–30
- Wood-Barcalow, N.L., Tylka, T.L. & Augustus-Horvath C.L. (2010) “But I like my body”: Positive body image characteristics and a holistic model for young-adult women. *Body Image*. 7 (2) 106-16
- Yamamiya, Y., Cash, T.F., Melnyk, S.E., Posavac, H.D., Posavac, S.S. (2005) Women's exposure to thin-and-beautiful media images: body image effects of media-ideal internalization and impact-reduction interventions, 2(1):74-80
- Yang, H., & Stoeber, J. (2012). The Physical Appearance Perfectionism Scale: Development and preliminary validation. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34(1), 69-83.